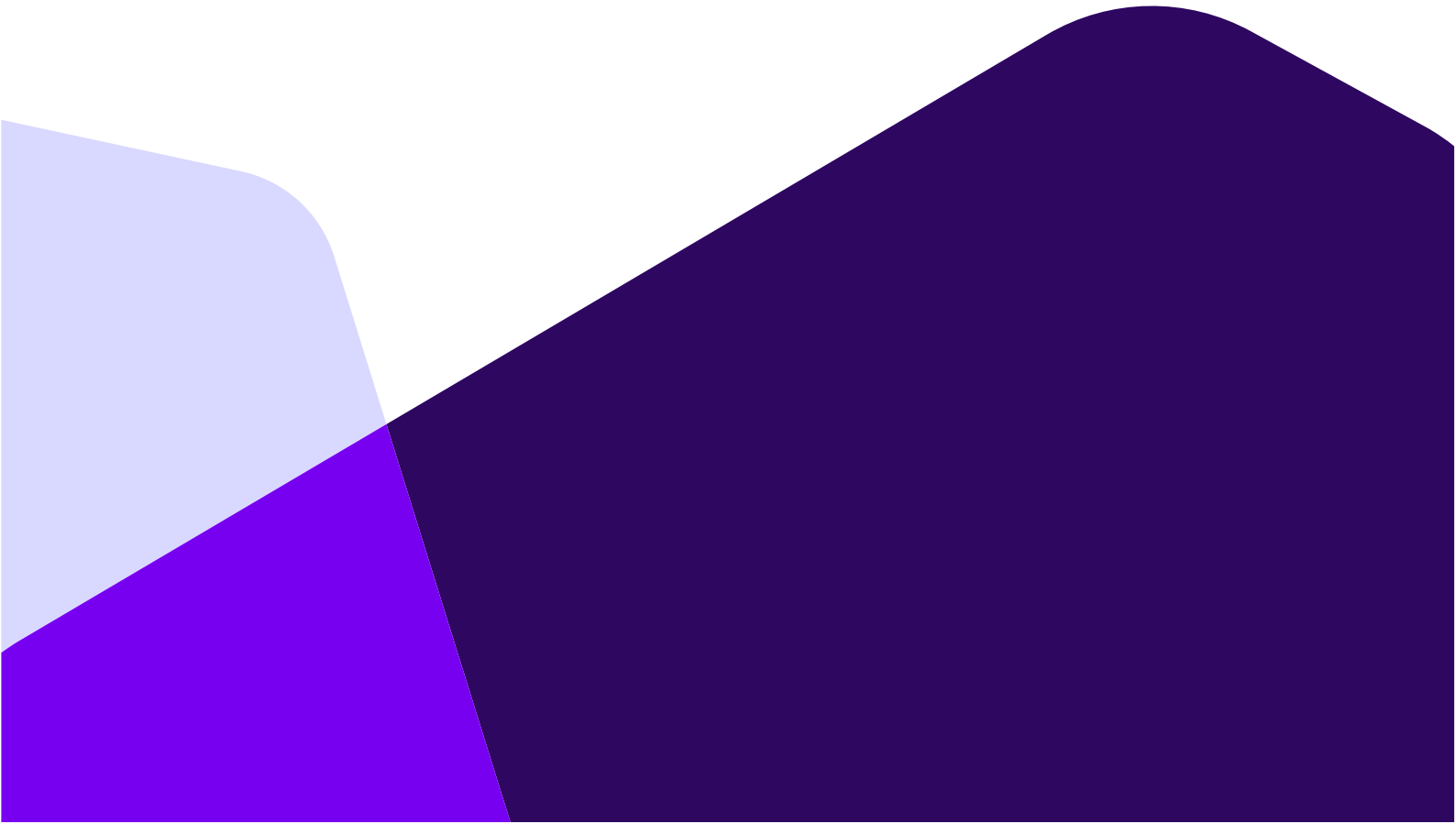

Vilde Frøyse Tenden

«Det tar kjempelang tid å bygge

tillit» En kvalitativ studie i hvordan fagpersoner som jobber med

barn opplever tillitsetablering i læringsverktøyet [Snakkemedbarn.no](https://snakkemedbarn.no)

Universitetet i Sørøst-Norge

Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap

Institutt for Pedagogikk

Postboks 4

3199 Borre

<http://www.usn.no>

© 2023 Vilde Frøyse Tenden

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Sammendrag

Nasjonale undersøkelser og rapporter viser til det faktum at det tar mange år å avdekke tilfeller hvor barn blir utsatt for vold og seksuelle overgrep, og at voksne ikke har sett symptomene. Barn skal ha trygge liv, likevel er vold og seksuelle overgrep mot barn et samfunnsproblem (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014). Bekjempelsen av dette er ikke en privatsak, men omhandler alle fagpersoner som jobber med barn. Utredningene Svikt og svik (NOU, 2017:12, s. 11) trekker frem viktigheten av å snakke med barn om ting som omhandler dem, men utredning viser til det faktum at dette i stor grad er fraværende i institusjoner som skal være barns sikkerhetsnett, slik som barnehage og skole. Gjennomsnittstiden mellom første gang ofre opplevde overgrep og første gang de fortalte om det var 17,2 år (Steine et al., 2016). Noe som betyr at mange barn som blir utsatt for overgrep, ikke blir oppdaget mens overgrepene fortsatt finner sted og heller forteller om det selv i voksen alder. Barnet har rett til at de instanser som har ansvaret for barns omsorg og beskyttelse, følger lover og regler fastsatt av myndighetene, at de får uttrykke sin mening om ting som omhandler dem selv og å bli beskyttet mot alle former for vold og overgrep (Barnekonvensjonen, 1989). "Tillit er bærebjelken i alle relasjoner" (Spurkeland, 2020, s. 37) og trengs for å kunne ha gode samtaler med barn om alvorlige saker. Læringsverktøyet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), ble påbegynt i 2015 i regi av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn (Fafø, 2022, s. 10).

Med bakgrunn i dette har jeg valgt å undersøke problemstillingen: «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)?*». Jeg tok i bruk kvalitativ metode hvor jeg intervjuet 7 fagpersoner som hadde erfaring med simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) for å forsøke å undersøke problemstillingen.

Hovedfunnene fra studien er: Fagpersonene opplevde størst nytteverdi i bevisstgjøringen simuleringen ga, erfaringen av hvor ubehagelig det kan være og at man kan øve seg på å håndtere egne følelser. Det kan virke som fagpersonene ikke lærer så mye om kroppsspråk ved å bruke simuleringen, selv om nonverbal kommunikasjon er viktig i anerkjennelse i bekymringssamtaler med barn. Hva man får ut av å benytte seg av simuleringen handler om spillerens iboende engasjement og tidligere erfaringer. Fagpersonene opplever at simuleringen gir størst utbytte som supplement til arbeidserfaring og utdanning. Fagpersonene etterspør kompetanse på hvordan man snakker med barn om alvorlige temaer. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan ikke bli brukt som en fasit i samtaler med barn. Samtalens fysiske aspekter kan påvirke samtalen både positivt og negativt, men det får de ikke øvd på.

Innhold

Sammendrag	1
<hr/>	
1 Innledning	1
<hr/>	
Oppgavens bakgrunn og tematikk	1
Lovverk	2
Forskning om samtalens betydning	2
Svikt og svik	3
Problemstilling	4
Avgrensing	5
Begrepsavklaring	5
Bekymrings samtalen	5
Traumebevisst omsorg	6
Tillit	7
Vold overgrep og omsorgssvikt	7
Simuleringsspillet Snakkemedbarn.no	8
Fafo	8
Snakkemedbarn.no	10
Simulering	14
Oppgaven struktur og oppbygging	15
<hr/>	
2 Teori	16
<hr/>	
Fenomenologi	16
Barnekonvensjonen	17
Tillit trenger tid	17
Anerkjennelse	18
Krenkelse	18
Triggere	19

Trygghet	19
Samtalemetodikk	20
Rammer for samtalen	20
Den dialogiske samtalemetoden	21
Voksnes ubehag i barnesamtalen	21
Relasjonell tilnærming i bekymringssamtalen	22
3 Metode	23
Vitenskapsteoretisk ståsted	23
Førforståelse	23
Det kvalitative forskningsintervju	24
Forskningsprosessen	25
Utvalg og rekruttering	25
Intervjuguide	26
Prøveintervju	27
Gjennomføring av intervju	28
Databehandlingsprosessen	30
Transkribering	30
Analyse og tolkning av data	30
Kvalitetsvurdering	32
Reliabilitet	33
Validitet	33
Etiske vurderinger og konfidensialitet	33
Informert samtykk	34
4 Studiens funn	36
Fagpersonens møte med seg selv	37
Egne reaksjoner	37
Motivasjon	39
Kompetansebehov	40
Overføringsverdi	41
Fagpersonens møte med avatarene	43

Språk som eneste verktøy?	43
Standardisering	44
Mimikk	45
Andre avatarer	46
Aldersgjenkjenning	46
Pedagogens møte med teknologien	47
Sjangerforståelse	47
Ingen fasit	48
Troverdighet	48
Nedlastning	49
5 Diskusjon	51
Fagpersonenes møte med seg selv	51
Trygghet i møte med barn	51
Overføringsverdi	54
Fagpersonens møte med avatarene	55
Nonverbal kommunikasjon i Snakkemedbarn.no	55
Tilbakemeldinger	56
Det fysiske miljøet	57
Fagpersonens møte med teknologien	58
Målorientert fokus	58
Ikke en fasit	59
Nedlastning	60
6 Avslutning	61
Oppsummerende refleksjoner	61
Styrker og svakheter ved studien	63
Veien videre	64
Vedlegg 1: Sikts vurdering av prosjektet	71
Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	72
Vedlegg 3: Intervjuguide	76

Forord

I skrivende stund er jeg snart ferdig med mitt masterprosjekt, og jeg kjenner meg stolt over eget arbeid og takknemlig for all god hjelp jeg har fått underveis i prosessen. Jeg vil gjerne takke venner og familie for god hjelp med korrekturlesing. Og ikke minst for all støtte. Jeg vil rette en stor takk til min dyktige og kunnskapsrike veileder Stine Cathrine Hasle, som har veiledet, inspirert og motivert meg gjennom denne prosessen. Jeg har stadig blitt imponert over ditt ekte engasjement for faget.

Jeg sitter igjen med blandede følelser etter dette prosjektet. Jeg har lest nedslående statistikk om vold og overgrep mot barn, men jeg har også følt meg håpefull i møte med de dyktige intervjupersonene mine. Jeg må få rette en ekstra takk til alle sju fagpersoner som har tatt seg tid i en travel hverdag og stilt opp i denne studien. Takk for at dere hver dag jobber etter barnets beste, med kunnskap og erfaring. Jeg har satt stor pris på å få et lite innblikk i deres verden.

Jeg er takknemlig for all kunnskap jeg har tilegnet meg om tillit, anerkjennelse og samtalemotodikk. Dette anser jeg som svært verdifullt videre i min egen fagprofesjon.

Drammen, desember 2023

Vilde Frøyse Tenden

1 Innledning

Å snakke med barn man bekymrer seg for, uansett om det er kjent eller ukjent at det har skjedd overgrep kan oppleves vanskelig for oss fagpersoner, men vi plikter å kunne noe om begge deler ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Når samtalene oppleves trygge av barnet kan de føre til en bedring av barnets situasjon og økt tillit mellom voksenpersonen og barnet. Jeg skal se nærmere på tillitsetablering i samtaler med overgrepsutsatte barn. Jeg skal undersøke hvor forberedte fagpersoner føler seg i forkant av slike vanskelige samtaler, om kunnskapshullet har endret seg siden rapporten til NKVTS (Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress) i 2016 (Øverlien & Moen). Jeg skal også undersøke hvorvidt simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan være til hjelp for fagpersoner som føler seg usikre på slike samtaler, eller om spillet har lite eller ingen positiv effekt. Snakkemedbarn.no er et digitalt simuleringsspill laget av De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS). Jeg har valgt å posisjonere mitt forskningsprosjekt innenfor den fenomenologiske tradisjonen. Mitt forskningsdesign er preget av kvalitativ tilnærming som vektlegger intervjupersonenes livsverden. Det innebærer at jeg skal utforske hvordan fagpersoner og andre som jobber med barn forstår, opplever og forholder seg til sin egen livsverden. I et fenomenologisk perspektiv vektlegges det at virkeligheten er subjektiv (Kvale & Brinkmann, 2015).

Oppgavens bakgrunn og tematikk

Ifølge barnets rett til å bli hørt ifølge artikkel 12 (Barnekonvensjonen, 1989, art 12) så er det fagpersoners ansvar at samtaler blir gjennomført på barnets premisser og barnets beste. Fra 2003 har Barnekonvensjonen vært en del av norsk lov (Regjeringen, 2022). De som er ansatt i barnehager og skole eller andre institusjoner som jobber med barn, er forpliktet til å oppfylle barns rettigheter (Barnekonvensjonen, 1989). Dette krever at man har kjennskap til hvilke rettigheter barn har, og kunnskap om hvordan man kan oppfylle disse rettighetene i praksis.

Med bakgrunn i fenomenologisk tradisjon har jeg hatt fokus på det som viser seg eller fremtrer for oss, eller det som vi erkjenner med sansene (Kvale & Brinkmann, 2015) i møte med hverandre. Dette med menneskemøter, trygghet og tillit har jeg forsøkt å forstå mer om ved å intervju fagpersoner. Min motivasjon for å velge denne tematikken er for å forstå og få mer kunnskap om hvordan en samtale kan bygge opp eller bryte ned tillit, og hvordan man kan unngå å gjøre vondt verre, og ikke skade eller retraumatisere med samtalen. Min egen erfaringsverden har lært meg at en samtale kan både etablere og bryte ned tillit. Jeg vet at

en samtale kan gjøre både godt og vondt for voksne og barn. Det er de voksne som har ansvar for at samtalen til enhver tid skal oppleves trygg og tillitsvekkende. Likevel er det barnet som bestemmer eller definerer om en samtale er trygg nok eller ikke (Bae, 1996). En måte å få tilgang på barns livsverden, og hvordan de har det, er gjennom samtale.

Lovverk

Fagpersoner som jobber med barn trenger å ha kjennskap til de ulike plikter og lovverk som de må forholde seg til i arbeidslivet, eller om de møter barn i krisesituasjoner. Herunder skal jeg presentere to ulike plikter nedfelt i den norske lov fordi de er relevante når barnet i tillit forteller oss noe med ord eller kroppsspråk. I en samtale-kontekst er disse lovene aktuelle fordi man som fagperson i møte med barn trenger å kjenne til og forholde seg til lovene.

Den første plikten som kan være verdt å nevne er avvergingsplikten. Denne gjelder for alle, og handler om at alle har plikt til å avverge alvorlige straffbare handlinger, ved anmeldelse eller annen måte når det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at lovbruddet vil bli begått (Straffeloven, 2005, § 196). Dette kan gjelde seksuell omgang med barn under 14 år, grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år og mishandling. Avvergingsplikten er personlig. Da faller også taushetsplikten bort.

Meldeplikten er også aktuell og gjelder for offentlig ansatte, eller andre som gjør arbeid for det offentlige og fagpersoner med en profesjonell taushetsplikt (Barnevernsloven, 2021, §13-3). Meldeplikten er i likhet med avvergingsplikten personlig, og står over taushetsplikten. Denne plikten kan gjelde dersom man har grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet eller blir utsatt for grov omsorgssvikt ved for eksempel vold eller seksuelle overgrep. Begge disse pliktene skal bidra til at barns rettigheter blir ivarettatt, respektert og fulgt opp.

Forskning om samtalens betydning

En studie fra 2016 viser at de fleste er over 18 år da de først forteller om seksuelle overgrep de ble utsatt for i barndommen (Steine et al., 2016). Da det første overgrepet skjedde var gjennomsnittsalderen 6,5 år, og snittalderen på når ofrene fortalte om overgrepet var 23,3 år. Gjennomsnittstiden mellom første gang ofrene opplevde overgrep og første gang de fortalte om det var 17,2 år. Dette betyr at det er mange barn som blir utsatt for overgrep, som ikke blir oppdaget mens overgrepene fortsatt finner sted og heller forteller om det i voksen alder. Studien fra 2016 konkluderer med at det trengs systematiske tiltak for å fange opp overgrepsutsatte barn, og viktigheten av at barn selv ikke blir ansvarlige for å fortelle om krenkelsene. Vi fagpersoner har en mulighet og et ansvar for å gjøre noe med denne langvarige tausheten.

Overgrepsutsatte unnlater å fortelle om overgrep av komplekse grunner (Steine et al., 2017). En studie som undersøkte hvorfor det kan ta så lang tid før overgrepsutsatte forteller, så at noen av de hyppigst nevnte årsakene til å ikke fortelle var frykt for å ikke bli trodd og at man ikke visste hvordan eller til hvem man kunne fortelle det til. Dette kan tyde på at de overgrepsutsatte hadde behov for trygge voksenpersoner de hadde tillit til, som hadde kompetanse på å snakke med barn om slike ting på en trygg måte.

“En god barndom varer livet ut” (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014) heter det i en tiltaksplan utgitt av regjeringen for å bekjempe vold og overgrep mot barn. Å ikke oppdage og avdekke når et barn blir utsatt for vold og overgrep kan ha store konsekvenser for barnet, ikke bare her og nå, men også resten av livet. Blant de som blir utsatt for vold og overgrep i ung alder fra en tillitsperson, er det større sannsynlighet for arbeidsuførhet i voksen alder (Steine et al., 2020).

Gamst (2017, s. 28) tar opp hvordan fagpersoners vegring mot å handle på en bekymring rundt et barn kan handle om kompleksiteten til slike saker og de ubehagelige konsekvensene som kan følge. Muligheten for at et uskyldig barn har blitt utsatt for vold og overgrep er smertefullt å ta innover seg og man velger kanskje ubevisst å se en annen vei. Mange fagpersoner kan også kjenne på det store profesjonelle ansvaret når barn forteller om vold og overgrep (Gamst, 2017, s. 28). Dette kan også i visse tilfeller ramme fagpersonen, som kan være en barnehagelærer som må møte krenkede og sinte foreldre hver dag ved avlevering og henting. Mulighetene for ekstraarbeid kan også være en faktor som spiller inn på hvorfor noen fagpersoner velger, ofte ubevisst, å se en annen vei, i stedet for å ta barns tegn på alvor.

Svikt og svik

I 2017 kom Svikt og svik (NOU, 2017:12, s. 11), en gjennomgang av saker om vold, overgrep og omsorgssvikt for å utrede hvorvidt alvorlige saker kunne blitt forebygget eller håndtert annerledes. Her ble det belyst at mange av sakene handlet om ulike lovbrudd, og at i mange saker var tegnene så tydelige at inngripen burde skjedd tidligere. Utvalget så at i de fleste av sakene de gjennomgikk mottok allerede familien til de overgrepsutsatte barna hjelp og oppfølging fra offentlige instanser.

Et gjentakende problem i et stort antall av sakene var at fagpersoner ikke snakket med barnet som en del av utredning for å undersøke om barnet ble utsatt for krenkelser (NOU, 2017:12, s. 11). Her sviktet tjenester som skal fungere som et sikkerhetsnett som barnevernet, helsestasjonen, skolen, barnehagen og Barne- og ungdomspsykiatrisk

poliklinikk (BUP). Utvalget trekker frem flere grunner som kan være årsaken til dette; mangel på kompetanse, utrygghet hos fagpersoner, arbeidspress, tidsklemme og lojalitet til foreldrene (NOU, 2017:12).

Et annet stort problem utvalget påpeker er at diagnoser ofte ble brukt for å forklare barns smerteuttrykk for krenkelser de opplevde, slik som ADHD, da symptomene for alvorlig omsorgssvikt og ADHD i mange tilfeller er like (NOU, 2017:12, s. 11). Det ble også belyst om enda grovere problemer hvor ulike instanser har hatt kjennskap til foreldres omsorgssvikt eller voldtendenser uten å gripe inn og melde fra (NOU, 2017:12, s. 12). Dette handlet ofte om at de ulike instansene kommuniserer for dårlig sammen, og at prinsippet om "barnets beste" ikke er implementert godt nok i hjelpeinstansenes rutiner. Utvalget trakk frem viktigheten av å snakke med barn, at instansene kommuniserer og jobber etter prinsippet om barnets beste.

Det blir også tatt opp at for noen fagpersoner eksisterer det en oppfatning om at barn tar skade av å bli spurt om de har opplevd vold, seksuelle overgrep eller annen type omsorgssvikt og at dette kan virke som et hinder for å oppdage og avdekke krenkelser (NOU, 2017:12, s. 112). Det slås fast at det ikke finnes nasjonal eller internasjonal forskning som støtter opp under denne oppfatningen, tvert imot. Det å la være å spørre kan få mye større konsekvenser for barnet, enn det å spørre. Da vil i verste fall barnet ikke få riktig behandling og hjelp, og det vil mest sannsynlig fortsette å bli utsatt for krenkelser.

Problemstilling

Statistikken presentert av Steine (et al., 2016, 2017 & 2020) nevnt tidligere i teksten viser til behovet for kunnskap om vold og overgrep blant fagpersoner, og hvordan man snakker med barn om dette. Rapporten Svikt og svik (NOU, 2017:12) viser til et ytterligere behov for en forbedring av systematisk oppfølging av barn som allerede er utredet. Dette kan igjen tyde på at det finnes en svikt i fagpersoners kunnskaper om å snakke med barn. Gamst (2017) tar opp hvordan voksnes ubehag i møte med barns krenkelser kan skape barrierer på hvorvidt voksne tar initiativ til en bekymringssamtale. Kan kunnskap om bekymringssamtalen bryte disse barrierene?

Med bakgrunn i forskning og lovverk presentert tidligere og læreverkøyet *Snakkemedbarn.no* (RVTS, 2023), er følgende problemstilling utformet: «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no* (RVTS, 2023)?».

En metodikk som fremhever betydningen av tillit er traumebevisst omsorg (Bath & Seita, 2019). Ved å jobbe med traumebevisst omsorg og de tre pilarene trygghet, relasjon og affektregulering kan man kanskje oppnå tillit i en bekymringssamtale.

Relasjonell tilnærming som perspektiv og Den Dialogiske Samtalemotoden (DCM) (Gamst, 2017) som metode vektlegger også tillit, slik jeg tolker det. Jeg har derfor konkludert disse i oppgaven. Jeg tolker det slik at i en bekymringssamtale trengs tillit. Derfor har jeg valgt å fokusere på tillitsetablering i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) og bekymringssamtalen.

Avgrensning

Jeg har valgt å ha fokus på fagpersoner som har prøvd på simuleringen, Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), og har derfor intervjuet voksne og ikke barn. I tillegg har jeg ønsket å undersøke deres opplevelser fra flere spillsamtaler i Snakkemedbarn.no. Jeg har valgt å fokusere på barna man har en bekymring for, og ikke barna som allerede er avdekket for vold og overgrep. Med barn mener jeg alle under 18 år (Barnekonvensjonen, 1989).

Begrepsavklaring

Herunder skal jeg ta for meg flere begreper som blir brukt og er sentrale i denne oppgaven. Begrepene er "bekymringssamtalen", "traumebevisst omsorg" og "tillit". De tre begrepene "vold", "overgrep" og "omsorgssvikt" blir forklart sammen. Disse begrepene blir brukt gjennom hele oppgaven, og ved bruk vil jeg forholde meg til begrepsavklaringen gjort videre i teksten.

Bekymringssamtalen

Med bekymringssamtale mener jeg en samtale mellom barn og voksen, hvor den voksne har en bekymring for at barnet kan være utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. Barnet har ikke sagt noe konkret, men kan vise gjennom sin atferd at det er grunn til bekymring (Langballe, 2011, s. 3). Samtalene kan være både spontane og planlagte, og foregår mellom en fagperson i barnehage, skole eller andre institusjoner som jobber med barn, og et barn. Voksne som jobber med barn har ansvar og gode muligheter for å følge opp en bekymring (Langballe, 2011, s. 3). Det finnes i dag mye mer forskning og kunnskap om vold og overgrep mot barn og konsekvensene av disse. Likevel forblir mange saker uoppdaget.

For å kunne avdekke overgrep trenger fagpersoner kunnskap om samtalemotodikk. Kunnskap om temaet bidrar til at den voksne med en bekymring kan føle seg trygg nok på å

følge opp en bekymring og legge til rette for en bekymringssamtale som gjennomføres på en forsvarlig måte. Jeg bruker ordene verbal kommunikasjon og nonverbal kommunikasjon når jeg beskriver ulike typer kommunikasjon. Med verbal kommunikasjon mener jeg det som blir sagt, og med nonverbal kommunikasjon mener jeg det som blir kommunisert uten verbalspråk, for eksempel gjennom kroppsspråk, mimikk og gester. Kommunikasjon handler om å skape et opplevelsesfellesskap ved å dele erfaringer og meninger, og sender avdekker et budskap sammen med mottager (Røkenes & Hansen, 2012). Jeg tolker derfor kommunikasjon som både verbal og nonverbal.

Traumebevisst omsorg

Jeg tolker traumebevisst omsorg dit at det handler om å oppnå tillit fra barnet slik at man på best mulig måte kan gjennomføre en bekymringssamtale. Jeg har derfor lagt vekt på tillit i denne oppgaven.

Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) tar for seg caser med barn som den voksne har en mistanke, og siden får bekreftet at de har blitt utsatt for en form for omsorgssvikt og traume. Et psykisk traume kan utvikles når en person blir utsatt for en eller flere hendelser som er så skremmende, intense, uforståelige og overveldende at personen som blir utsatt ikke klarer ta det innover seg og bearbeide det (Andersen, 2016, s. 54).

Begrepet traumebevisst omsorg tilsier at man som omsorgsgiver og hjelper skal ha en bevissthet rundt barnets traumer og de konsekvensene det kan gi, ikke nødvendigvis på traumet i seg selv (Andersen, 2016, s. 57). Det er ikke en metode man skal følge slavisk, men grunnprinsippene er viktige forutsetninger for å jobbe mot positiv forandring (Bath & Seita, 2019, s. 47). De tre pilarene i traumebevisst omsorg er trygghet, relasjon og affektregulering (Andersen, 2016, s. 58). De tre pilarene henger tett sammen og går over i hverandre (Bath & Seita, 2019, s. 47). Trygge omgivelser, gode relasjoner og evnene til å regulere følelsene sine er noe alle trenger, og som er en stor del av alle menneskers liv, enten man er bevisst det eller ei (Andersen, 2016, s. 58).

For noen barn som har blitt utsatt for traumer kan det være nødvendig med behandling (Bath & Seita, 2019, s. 30). Men dersom omsorgs- og skolemiljøer anvender traumebevisst omsorg i hverdagen og har fokus på sunne mellommenneskelige relasjoner, kan det også hjelpe traumatiserte barn. En traumebevisst tilnærming krever at man har kunnskap om triggere og mekanismen bak (Andersen, 2016, s. 55). Det handler også om å ha kjennskap til barnet og hva barnet har opplevd, og se handlingene og reaksjonene til barnet i sammenheng med dette (Andersen, 2016, s. 56).

Tillit

Jeg har valgt å støtte meg til Spurkeland (2020) sin definisjon av tillit. “*Tillit er bærebjelken i alle relasjoner*” (Spurkeland, 2020, s. 37). Spurkeland mener at det er vanskelig å gi begrepet tillit eksakte beskrivelser. En del av dette er fordi tillit er av emosjonell art. Tillit er en primærfølelse som utvikles gjennom mellommenneskelige erfaringer. Tillit bygges ved gjentakende tillitsvekkende handlinger, og det er en følelse alle kjenner verdien av og har en forståelse av, ofte uten at man helt kan forklare begrepet. Fordi tillit er en følelse, og ikke noe konkret vi lett kan måle, kan man ikke være sikker på at tillit oppleves likt. Dette betyr ikke at vi skal la være å undersøke tillit, da det trengs for å skape og opprettholde gode relasjoner (Spurkeland, 2020).

Vold overgrep og omsorgssvikt

Verdens helseorganisasjon (WHO) har en firedeelt definering av vold (Prop. 12 S (2016-2017), s. 87). Under voldsbegrepet kommer fysisk vold, psykisk vold, seksuell vold og omsorgssvikt (Prop. 12 S (2016-2017)). Jeg vil i denne oppgaven veksle på å bruke disse betegnelsene fordi alle typer vold er tematikk i spillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

I Norge blir de under 18 år definert som barn (Barnevernloven, 1992, § 1-3). Jeg vil derfor i denne oppgaven benytte begrepet barn om alle personer under 18 år. Dette betyr at når informantene snakker om sine målgrupper og de er under 18 år, så omtaler jeg målgruppen deres som barn. Tilsvarende når jeg omtaler avatarene i spillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) så kaller jeg alle for barn fordi de er under 18 år. Hver avatar vil jeg oppgi biologisk alder til når konteksten tilsier at det er hensiktsmessig. Noen av informantene benytter ordet ungdom om sine målgrupper fordi de er vant med det og det gjør at jeg siterer dem ordrett.

Spillet heter Snakkemedbarn.no med ordet barn, selv om kanskje noen ville ha sagt at det også kunne blitt kalt Snakkemedbarnogungdom.no. Mitt bruk av ordet barn for alle personer under 18 år er også valgt for å følge et barnerettighetsperspektiv slik som Barnekonvensjonen (1989) kommuniserer.

Et juridisk perspektiv på barn i Norge derimot opererer med alderen 16 år fordi Straffeloven (2005) på den seksuelle lavalderen er 16 år. Seksuell omgang med noen under 16 år kan straffes med fengsel inntil seks år (Straffeloven, 2005, § 302). Hva som er seksuelle overgrep blir definert i straffeloven og er delt inn i tre kategorier (Søftestad & Andersen, 2016, s. 24). Seksuelle overgrep mot barn er alle seksuelle handlinger mellom voksne og barn, uansett om den ene parten påstår at handlingen ble gitt samtykke til og ikke gjort med tvang (Nordhaug, 2018, s. 38). Som nevnt tidligere i teksten definere WHO også seksuelle

overgrep som vold, med seksuell vold som et overordnet begrep (Prop. 12 S (2017-2021), s. 88).

Når det gjelder omsorgssvikt, velger jeg å støtte meg til Nordhaug (2018) sin definisjon. Alle barn er forskjellige, og trenger ulik type og mengde omsorg (Nordhaug, 2018, s. 13). Det Nordhaug (2018, s. 14) definerer som alvorlig omsorgssvikt er den typen som vedvarer over tid på stort sett samme måten. Omsorgssvikt er "*mangelen på det barn treng i høve til det ein tilbyr dei*" (Nordhaug, 2018, s. 22). Det blir ofte skilt mellom omsorgssvikt, vold og overgrep. Nordhaug (2018, s. 22) argumenterer for at dette er et kunstig skille, da disse begrepene ofte flyter over i hverandre.

Dette skillet blir også kunstig når man ser på reaksjonene barn kan få på omsorgssvikt, seksuelle overgrep og vold (Nordhaug, 2018, s. 24). Det er ingen fasit på hvordan barn reagerer på seksuelle overgrep eller rusmisbruk, symptomene flyter ofte over i hverandre. Samtidig trenger ikke et barn å vise noen symptomer på omsorgssvikten det lever under. Et barn kan også vise mange tegn som sammenfaller med symptomer på omsorgssvikt, uten å oppleve omsorgssvikt selv.

Symptomer som barn kan vise ved omsorgssvikt, seksuelle overgrep og vold er blant annet magesmerter, hodepine, konsentrasjonsvansker, motorisk uro, tretthet, endring i faglige prestasjoner og lite og tydelig mimikk (Nordhaug, 2018, s. 25-26).

Begrepene omsorgssvikt, overgrep og vold blir brukt gjennom denne oppgaven i tråd med definisjonene til Nordhaug (2018). Det er vanskelig å lage klare skiller mellom begrepene, da de flyter over i hverandre. Grov omsorgssvikt er et begrep som blir brukt i oppgaven, og dette mener jeg at favner grov omsorgssvikt, overgrep og vold.

Simuleringsspillet Snakkemedbarn.no

Herunder skal jeg presentere en utredning gjort av Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon (Fafo). Videre skal jeg presentere De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) og noe teori om simulering.

Fafo

Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon (Fafo) begynte i 2019 en utredning av to digitale læringsverktøy utarbeidet av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet

(Fafo, 2020, s. 5). De to digitale læringsverktøyene var Jeg Vet og Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), og utredningen resulterte i tre delrapporter. Denne oppgaven fokuserer på funnene om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Delrapport 1 presenterer målsetninger og målgrupper i de to digitale læringsverktøyene. Rapporten er delt i fire hovedkapitler (Fafo, 2020). Under kapittel 3 finner vi underoverskriftene: *Antakelser* og *Indikatorer* (Fafo, 2020). Der omtales arbeidet med implementeringen av de to verktøyene. «*Gi voksne som jobber med barn et verktøy som fører til en kompetanseheving i å snakke med barn om vold og overgrep*» (Fafo, 2020, s. 17) står det rapporten om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) sin målsetning. Simuleringen skal gi voksne *handlingsrom* når det kommer til bekymringer og *fenomenforståelse* rundt tillit og bekymringssamtaler (Fafo, 2020, s. 18). Rapporten deler antakelser inn i tre deler; antakelser knyttet til problemet, til implementering og til virkning og effekt (Fafo, 2020, s. 21).

Noen av antakelsene knyttet til problemet i rapporten er blant annet at det er nødvendig med kompetanseheving blant voksne som jobber med barn rundt det å snakke om vold og overgrep, mange voksne synes det er ubehagelig å snakke om dette og mangler praktisk øvelse, det er mulig å avdekke overgrep gjennom samtaler og det er mye skam og tabu rundt dette teamet som kan fungere som et hinder (Fafo, 2020, s. 24). Det er også voksnes plikt å avdekke overgrep og det er mulig for voksne å bli bedre på å snakke om vold og overgrep, skriver de.

Antakelsene knyttet til virkning og effekt er delt inn i tre underkategorier; universell utforming, demokratisering og virkning og effekt (Fafo, 2020, s. 25). Jeg skal ta for meg demokratisering og virkning og effekt da det er relevant for problemstillingen. Demokratisering tar for seg antakelsene om at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) demokratiserer kunnskap, også for de ufaglærte og at det er et verktøy som er utformet slik at det skal være tilgjengelig for alle som jobber med barn (Fafo, 2020, s. 25). Antakelsene om effekt og virkning handler om at det vil avdekkes flere tilfeller av vold og overgrep når voksne får øvd seg, det vil bli bedre kvalitet og treffsikkerhet på tilbakemeldinger til barnevernet av den grunn og det vil føre til økt refleksjon om hvordan man skal håndtere tilfeller av vold og overgrep. Til slutt for at voksne skal kunne avdekke vold og overgrep trengs det en grunnkompetanse om ulike typer vold og hvordan symptomer på dette kan se ut (Fafo, 2020, s. 25).

Delrapport 2 så nærmere på implementeringsarbeidet til de to digitale læringsverktøyene, og mye tyder på at de to verktøyene brukes lite (Fafo, 2022, s. 6). Funn fra undersøkelser gjort av Fafo viser at 45 prosent av deltakerne i studien visste om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), men bare 21 prosent av disse hadde brukt verktøyet (Fafo, 2022, s. 7). Det ble lagt mye ressurser i utvikling av Snakkemedbarn.no, men ikke like mye i implementeringsarbeidet av verktøyet (Fafo, 2022, s. 8). Delrapport 3 så nærmere på ulike virkninger av de to digitale læringsverktøyene (Fafo, 2022, s. 5). Et av rapportens hovedfunn kan tyde på at de som har

brukt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) opplever at de er tryggere på å gå inn i samtaler med barn de mistenker ha blitt utsatt for krenkelser. Et annet hovedfunn var at verktøyene i seg selv får gode vurderinger, men at noen av hindringene i implementeringen i bruken av dem kan handle om samhandling og institusjonell kultur.

Snakkemedbarn.no

De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) skriver på sine nettsider at de har som oppgave å bidra til kompetansebygging for de som jobber med å forebygge vold, traumatisk stress og selvmord (RVTS, 2023). RVTS skal bidra til å helse og livskvalitet hos de som er berørt av dette ved å gi undervisning gjennom konsultasjon, veiledning og nettverksarbeid. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) ga RVTS-ene oppdrag i å utvikle et modulbasert nasjonalt læringsprogram for kommunene. Programmet skulle være tilpasset ulike yrkesgrupper som jobber med barn (Fafo, 2020, s. 8). Prosjektet er eid og ledet av RVTS Øst. Prosjektet fikk navnet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Forsiden til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)

De to digitale læringsverktøyene

Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), også kalt "Snakke sammen" (RVTS, 2023), og *Jeg Vet* ble påbegynt i 2015 i regi av Bufdir for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn (Fafo, 2022, s. 10). Begge verktøyene, er gratis tilgjengelig og ble lansert i 2018 og Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ble begynt implementert i 2019.

Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er rettet mot alle voksne som jobber med barn, og er basert på spillteknologi. Man kan spille på pc, Mac eller på mobil og nettbrett via en app. I denne oppgaven bruker jeg betegnelsen *Snakkemedbarn.no* (RVTS, 2023) og begrepene *simulering* og *spill*, siden RVTS (2023) bruker disse begrepene. Alle bildene er tatt fra Snakkemedbarn.no

Tips til samtalen

Se filmer, få tips til samtalen, og les om hvilke konsekvenser vold, seksuelle overgrep og barndomsbelastninger kan få for barn og ungdom.

Gå til tips

Forsiden til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)

Snakkemedbarn.no på din arbeidsplass

Et skreddersydd opplegg for dere som jobber i barnehage eller skole og vil øve og reflektere sammen.

Gå til undervisningsopplegg

(RVTS, 2023) sine nettsider. Jeg har valgt å legge til bilder i presentasjonen av læringsverktøyet. Dette fordi bildene er tett vevd med teksten og for å ikke forstyrre leseflyten. Når man kommer inn på nettsiden får man først fire alternativer; å starte snakkesimulatoren, gå til undervisningsopplegg for de som jobber med barn, få tips til samtalen eller gå til informasjon om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Tre av alternativene er vist på forrige side.

Når man går videre inn til snakkesimulatoren, kommer alle avatarene man kan prøve, som vist på denne siden. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) har 10 ulike avatare med ulike caser som man spiller for å få økt kunnskap rundt det å snakke med barn om vanskelige ting.

Alderen på avatarene spenner fra 4 til 16 år, og man finner barn i barnehagen, grunnskolen og i videregående. Når man trykker på en avatar inne på nettsiden kommer det opp informasjon om avataren: For eksempel for avataren som heter Thea står det først: «Thea er 12 år og går i 7. klasse. Hun bor med mor, far og to yngre brødre» (RVTS, 2023). Under er det fire ulike kategorier som gir mer informasjon og kontekst om casen som «Hvem er du i samtalen?», «Bakgrunn for samtalen», «Mål for samtalen» og «Viktig å tenke på før samtalen». Når man skal i gang med å spille avataren må man først logge inn med telefonnummeret sitt. Dersom man bruker Google Chrome-nettleser og er logget inn på sin google-konto logger man inn automatisk og det går raskt å starte simulatoren. Thea, 12 år sin avatar blir brukt i denne oppgaven for å gi et innblikk i simuleringen. Det første som møter deg når du starter simulatoren er en mentoravatar, som vist på her, som er 16 år og introduserer avataren og casen til Thea kort.

Hvem vil du snakke med?

Thea, 12 år

Thea var aktiv i idrett, men har nå sluttet. Venninnene hennes har fortalt deg om en bekymring de har rundt Thea.

Lucas, 12 år

Lucas oppleves som vanskelig å håndtere i klasserommet, og medelever har begynt å unngå ham.

Iben, 9 år

Iben har tegnet en tegning i klassen som gjør deg bekymret. Kanskje er tegningen en ledetråd om noe hun har opplevd?

Ole, 5 år

Ole trekker seg bort fra de andre barna i barnehagen. Han har sagt noe som gjør deg bekymret.

Viktoria, 16 år

Viktoria har endret seg den siste tiden, på en måte som vekker bekymring. Hvorfor er hun blitt så spydig?

Zainab, 10 år

Fra å være glad og sosial er Zainab blitt stille, engstelig og unngår blikkontakt. Hva har skjedd?

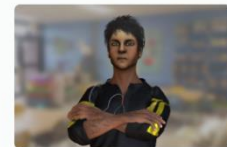
Hugo, 12 år

En jente i klassen til Hugo har fortalt moren sin at Hugo har bedt henne om å dra ned buksa.

Lilly, 4 år

Lilly har skilte foreldre som er i en stor konflikt. Hun virker sliten og sitter mye for seg selv i barnehagen.

Mohammed, 15 år

Mohammed henger mye på senteret om kvelden og er tidligere blitt arrestert. Storebroren hans er et kjent gjengmedlem.

Emilie, 16 år

Emilie har kommet med mange nye og dyre ting på skolen. Hun har satt seg inn i en bil med en eldre mann. Hvor kommer tingene fra?

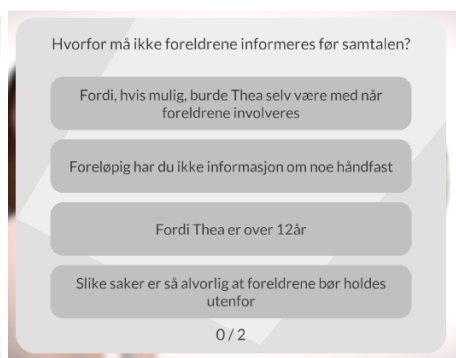
Videre fortsetter det med ulike typer spørsmål. Det er først et riktig/feil-spørsmål, så kommer to flersvar-spørsmål med 1-2 riktige svaralternativer som vist på neste side. Etter dette kommer en bolk med påstander hvor man skal plassere påstandene i riktig boks. For eksempel "At de opplever seg forstått" som skal plasseres i viktig-boksen og "Hvordan få fullstendig oversikt over temaet" som skal plasseres i mindre viktig-boksen.

Fra venstre: mentor og Thea, 12 år

Ja/nei spørsmål

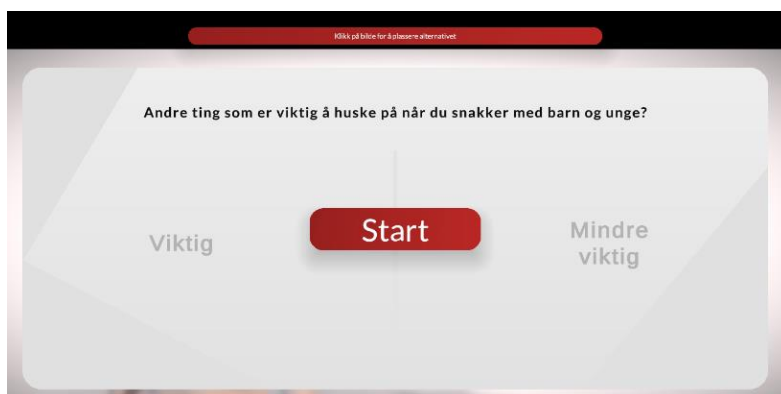

Oppgave med to riktige svar

Oppgave med ett riktig svar

Når man er i gang får man informasjon over hvor og når samtalen foregår. På høyre side kommer de ulike svaralternativene man kan velge mellom. Det kommer opp røde og grønne meldinger etter at du har valgt svaralternativ. De grønne kan for eksempel gi feedback som: "ansvar", "trygger" og "gjentar" og da flytter den grønne linjen som viser grad av tillit nederst på skjermen seg til høyre for hvert grønne svar man avgir. De røde kan for eksempel gi feedback som "ledende" eller "unntvikkende" og da flytter den grønne linjen seg tilbake mot venstre. Hjertene på linjen viser ulike "delmål" og de blir gule når man har bygd nok tillit. Dersom man velger to røde svar blir man kastet ut av spillet, og avataren som introduserte casen dukker opp og gir noen ledetråder og veiledning for hvordan man kan gå frem videre, og man får nye spørsmål, men like som før man startet. Man begynner på nytt fra delmålet man nådde sist.

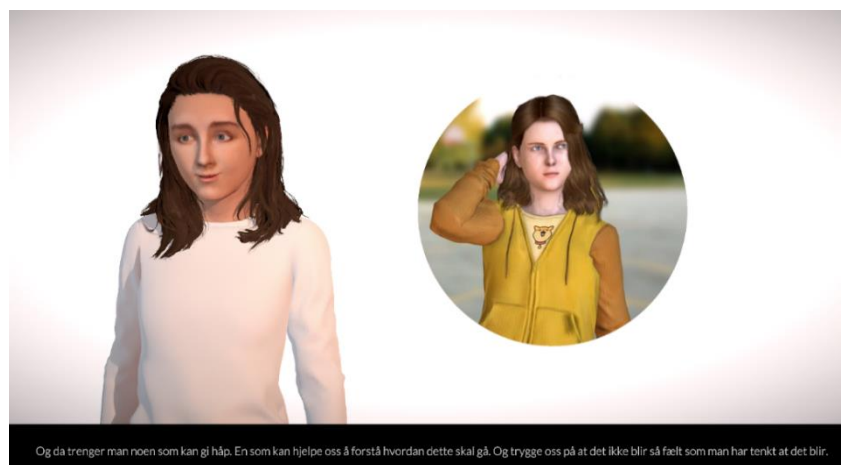
Oppgave hvor man skal plassere riktig utsagn i riktig bolk

Før samtalen begynner med Thea, 12 år Underveis i samtalen med Thea, 12 år

Her er eksempel på veiledning man kan få når man blir kastet ut av simuleringen. Dersom man greier å bygge nok tillit til at den grønne linjen trekkes hele veien til høyre får man igjen noen nye spørsmål hos avataren til Thea. Disse spørsmålene dreier seg om veien videre, hvilke tiltak man kan sette i gang i klassen og hvem man skal involvere. Det er ikke alle avatarene som har helt likt handlingsforløp, det er ulike caser som trenger ulike typer tilnærming og ulike type spørsmål.

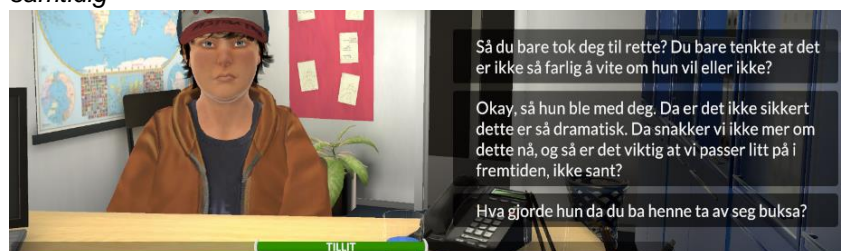
Mens andre avatarer har fokus på at man skal bygge tillit, og tilliten vises nederst med en grønn linje som trekker seg lenger mot høyre etter hvert som den vokser, har andre avatarer et annet type barometer for å vise tillit. Prinsippet er det samme, man skal bygge tillit med avatarene, men den grønne linjen strekker seg ut på hver side samtidig, og det er ikke samme type delmål man kan

Tilbakemelding fra mentor over, og tilbakemelding skriftlig under

Hugo 12 år, med annerledes "tillits-linje" som trekkes ut på hver side samtidig

begynne fra dersom man kastes ut.

De fleste casene foregår ganske likt, i skolen eller barnehagen, sittende overfor hverandre ved en skolepult eller i en gang. Noen caser som skiller seg litt ut i det fysiske oppsettet er Mohamed, 15 år og Ole, 5 år. Samtalen med Mohamed, 15 år foregår på en fritidsklubb, og stående. Det som skiller seg ut i samtalen til Ole er at han kan få tegnesaker slik at han kan tegne og gjøre noe under samtalen. Victoria, 16 år kan få tilbud om vann. Det er for det meste roller der spilleren er fagpersoner som lærere, barnehagelærere og helsesykepleiere. Det er kun en rolle /person utenom skole, barnehage, skolehelsetjenesten, og det er lederen av fritidsklubben.

Etter den nye oppdateringen av nettsiden er det noe som er nytt på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Det er noe endret når det gjelder avatarer. Mentoren, nevnt tidligere, er en ny veilederskikkelse, som skal hjelpe deg (spilleren) å ta gode valg. Det kommer frem at mentoren har erfaringer som hun selv skulle ønske at voksne skulle snakket om med henne. Andre avatarer har også blitt fjernet. Faren til Hugo, 12 år blir i dag omtalt i simuleringen, men var tidligere en del av casen, han var da mer tydelig til stede, samt opprørt og sint. Utseendet på nettsiden er også noe oppdatert. Før kom man rett inn på avatarene, men nå kommer de fire valgmulighetene "Start snakkesimulator", "Gå til undervisningsopplegg", "Gå til tips" og "Gå til informasjon". Det er også noen andre oppdateringer, slik som at det virker som at innlasting av avataren går fortere.

Simulering

Gamification og *game simulation* blir mye brukt på engelsk om ulike digitale læringsverktøy. På norsk blir ordene spillfisering, simulering og spill-simulering brukt. Et spill er en konkurranse eller lek mellom spillere som spiller under regler mot et mål (Dorn, 1989, s. 2). Simulering er en praktiserende representasjon av sentrale trekk fra virkeligheten. Spill-simulering er en øvelse som har grunnleggende karakteristikk fra både spill og simulering (Dorn, 1989, s. 3). Spill-simulering er derfor aktiviteter som gjøres av spillere som er begrenset av regler spesifikt for spillet, med et forhåndsbestemt mål. Elementene i spill-simuleringen utgjør en mer eller mindre nøyaktig beskrivelse av virkeligheten, hvor spillerne spiller roller hvor de ville handlet på omtrent samme måte som i virkeligheten.

RVTS bruker ordet simulering på sine sider (RVTS, 2023). Derfor kommer simulering også til å bli brukt i denne oppgaven, siden simuleringen Snakkemedbarn.no (2023) er utviklet av RVTS.

Å gi studenter mer frihet i klasserommet og en mer aktiv rolle i sin egen læring gjennom spill-simulering kan være hensiktsmessig (Auman, 2011, s. 160). Man kan øke motivasjonen til

studenter til å følge med i timen og diskutere materialet utenom studietiden ved å gi dem mer ansvar. Ved å øke motivasjonen og engasjementet kan man også oppnå dypere og mer langvarig læring (Auman, 2011, s. 160).

RVTS hevder at simulering er en aktiv læringsform som kan gi økt læringsgevinst fordi du selv tar del i din egen læring ved å produsere svar, ta valg og reflektere med kolleger (RVTS, 2023). Videre hevder RVTS at simulering som trening skiller seg fra tradisjonelt rollespill ved at man slipper å gå inn i en rolle som kan oppleves kunstig og at dette gjør det lettere å kjenne på egne reaksjoner og gir dermed større læringsutbytte. RVTS skriver at simulering er erfaringslæring, og at man kan øve på samtaler med barn uten å *“gjøre skade på eller forvirre et barn”* (RVTS, 2023). Andre fordeler med simuleringen som RVTS trekker frem er mengdetrening, det er demokratisk og tilgjengelig for alle, det er en motiverende læringsform, man kan øve og reflektere på en ufarlig måte og det er lett å vedlikeholde læringen (RVTS, 2023).

Oppgaven struktur og oppbygging

Denne oppgaven består av seks kapitler. I dette første kapitlet har problemstillingen med bakgrunn og tematikk blitt introdusert. Avgrensning og begrepsavklaring har blitt gjort rede for. I tillegg har simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), Fafo og RVTS blitt presentert med relevant teori om simulering. I det andre kapitlet “Teori” vil fenomenologisk perspektiv bli gjort rede for. Videre blir teori og tidligere forskning relevant for problemstillingen bli presentert. I det tredje kapitlet “Metode” blir forskningsprosessen og valg tatt under databehandlingsprosessen lagt frem. I tillegg blir kvalitetsvurdering og etiske vurdering gjort rede for. I oppgavens fjerde kapittel “Studiens funn” blir funnene gjort under forskningsprosessen presentert. I kapitlet “Diskusjon” blir teori, lovverk og forskning presentert tidligere i oppgaven benyttet for å drøfte og diskutere studiens funn. Avslutningsvis vil oppsummerende refleksjoner lagt frem, styrker og svakheter ved studien og forslag til veien videre bli drøftet.

2 Teori

I dette kapittelet skal jeg ta for meg teori brukt i denne studien. Innledningsvis skal jeg ta for meg det metodiske perspektivet, da dette legger grunnlaget for hvordan teori og lovverk blir brukt, lest og beskrevet. Videre skal jeg beskrive ulike lover, konvensjoner og rapporter som er relevante for denne oppgaven. Dette er viktig ettersom alle som jobber med barn, og spesielt barn som er utsatt for krenkelser, må ha kjennskap til og forholde seg til lover og regler i sitt arbeid. Jeg skal beskrive og legge frem teori om tillit, relasjonskompetanse og trygghet. Jeg skal også ta for meg traumebevisst omsorg og hvorfor det er viktig å ha kjennskap til dette. Teori rundt den profesjonelle barnesamtalen, bekymringsamtalen og ulike samtalemetoder vil også bli presentert og hvordan de kan brukes i samtaler med barn. Dette fordi Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er en simulering hvor samtalen står i fokus. Jeg skal også presentere ulike barrierer som kan hindre voksne i å handle på en bekymring, eller som kan bremse sannsynligheten for en vellykket barnesamtale. Avslutningsvis skal jeg ta for meg vold, overgrep og omsorgssvikt, og ulike typer og reaksjoner barn kan vise på dette.

Fenomenologi

Denne studien har et fenomenologisk perspektiv. Derfor kan det være viktig å ta opp kort hva fenomenologi er og hvilke forskere og teori jeg baserer min oppfatning av fenomenologi på. Dette er viktig fordi det preger mine forskningsbriller, hvilke spørsmål jeg stiller og senere hvordan jeg tolker datamaterialet. Jeg velger å presentere fenomenologi tidlig i oppgaven, da det fenomenologiske perspektivet påvirker ikke bare forsknings- og databehandlingsprosessen, men også utvelgelsen av teori og forskningslitteratur.

Fenomenologi handler kort fortalt om å studere fenomener. Det er i kvalitativ forskning ofte brukt som et begrep som favner ønsket for å forstå intervjupersoners livsverden og forståelsen av at virkeligheten er slik den oppfattes av intervjupersonene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). Fenomenologi handler mer om å beskrive det man ser enn å forklare fenomenet. Fenomenologien er ikke ute etter å forstå hvorfor ting er som de er, men å undersøke subjektive opplevelser, erfaringer og holdninger. Ved å gjennomføre semistrukturert intervju, både dagligdagse og uvanlige, kan man forsøke å undersøke intervjupersonenes egne perspektiver.

Denne studien har et fenomenologisk perspektiv fordi den er ute etter fagpersonenes subjektive opplevelse av simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Man kan argumentere for at tillit er et fenomen, og dette fenomenet er denne oppgaven interessert i å undersøke. Videre kan man spørre seg om simulasjoner, slik som Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), brukt i opplæring, som er et nytt fenomen som har oppstått de seneste årene.

Barnekonvensjonen

I arbeidet med barn er det viktig å ha god kunnskap om barns rettigheter. Rettighetene er ikke bare viktig for barna, men også for å sikre at ulike hjelpeinstanser som skal fungere som sikkerhetsnett for barna, skjøtter arbeidet sitt riktig. Norge har sluttet seg til Barnekonvensjonen (1989), som stadfester at barn har menneskerettigheter og er dermed forpliktet til å følge den. Barnekonvensjon sier at alle under 18 år er barn (Barnekonvensjonen, 1989, art. 1). Barnekonvensjonen stadfester at i alle hensyn som omhandler barnet, skal barnets beste være det grunnleggende prinsippet (Barnekonvensjonen, 1989, art.3). Barnet har rett til den beskyttelse som er nødvendig for å ivareta barnets trivsel når rettighetene til barnets foreldre blir tatt hensyn til. Barnet har også rett til at de instanser som har ansvaret for barns omsorg og beskyttelse, følger lover og regler fastsatt av myndighetene.

Artikkel 12 i Barnekonvensjonen (1989) stadfester at barn som har evne til å danne seg egne synspunkter skal få ytre disse, og at synspunktene skal tillegges mening i de forhold som omhandler barnet. Barn har også rett til å bli beskyttet mot alle former for fysisk og psykisk skade (Barnekonvensjonen, 1989, art. 19). Slike beskyttelsestiltak kan være forebygging, oppfølging og behandling, samt gode rutiner i de ulike hjelpeinstansene for barn. Barn skal bli beskyttet mot alle former for seksuell utnyttning og misbruk (1989, art. 34), og mot alle andre former for utnyttelse som på noen måte kan skade barnet (1989, art. 36).

Tillit trenger tid

Tillit er ofte en subjektiv følelse og vanskelig å måle og forklare (Grimen, 2009, s. 12). Selv om tillit er viktig i alle relasjoner, er det ikke gitt at tillitsnivået oppleves likt for alle involverte parter i relasjonen (Spurkeland, 2020, s. 38). Dersom barnet ikke opplever tillit til den voksne, vil heller ikke relasjonen oppleves god, og barnet vil neppe henvende seg til den voksne på godt og vondt. Spurkeland (2020, s. 40)) omtaler tillit som et relasjonelt fenomen, som er uttrykket på legitimiteten i en relasjon. Tillit er ikke noe som bygges over natten, "*tillit trenger tid*" (Spurkeland, 2020, s. 44). For å bygge tillit må man ha en konsekvent og repeterende atferd av positiv natur. Man kan ikke forvente at et barn skal umiddelbart vise tillit til deg, dette er kun noe som oppnås gjennom erfaringer. Det er forskjell på mennesker på hvor lang tid de trenger til å kjenne tillit. Tillit er også individbasert og personlig (Spurkeland, 2020, s. 44). To mennesker, som i et voksen-barn-forhold i barnehagen, kan ha svært forskjellig syn på tilliten i relasjonen mellom dem.

Videre skal jeg ta for meg ulike begreper som jeg anser for å være relevant for min valgte teori når man skal undersøke tillit. Dette er «anerkjennelse», «krenkelse», «triggere» og «trygghet».

Anerkjennelse

Begrepet anerkjennelses opprinnelse kommer av det tyske ordet “anerkennen” som betyr å erkjenne det noen andre sier eller gjør som gyldig ved å respektere og rose (Jordet, 2022, s. 86). Anerkjennelse knyttes ofte til det å gi positive verbale tilbakemeldinger på det noen andre gjør eller sier. Men anerkjennelse handler ikke bare om å rose overflattisk det noen gjør. Anerkjennelse har et fenomenologisk grunnlag (Jordet, 2022, s. 28). Det handler om hvordan hvert enkelt individ opplever hvordan det er å bli anerkjent. Man kan ikke fortelle et barn at “nå blir du anerkjent av meg”, det er en subjektiv følelse hos barnet. Anerkjennelse handler også om å bygge en relasjon med korrespondanse mellom barnet og den voksne (Jordet, 2022, s. 29). Det betyr at den voksne må prøve å få tilgang og innblikk i hvordan barn selv opplever verden ved å møte barnet i en likeverdig relasjon hvor begge parter ses som subjektive individer. Relasjonsbygging er noe vi alle må lære (Spurkeland, 2020, s. 147). Spurkeland beskriver relasjonsbygging som en kombinasjon av holdninger, ferdigheter og kunnskaper (2020, s. 147). Ikke all relasjonsbygging er lik, eller like omfattende.

Begrepet anerkjennelse springer ut ifra to prinsipper, dette er at alle individ har egenverdi og potensial til å utvikle seg og at menneskets verdi er ukrenkelig (Skoglund & Åmot, 2022, s. 20). Vår identitet utvikles ikke isolert, og anerkjennelse er en forutsetning for all bevissthet om identitetsdannelse. Anerkjennelse innebærer ikke bare det vi sier, men det handler også om atferd og kroppsspråk (Skoglund & Åmot, 2022, s. 21). Det er et grunnleggende behov hos alle mennesker å føle følelsesmessig bekreftelse (Skoglund & Åmot, 2022, s. 31).

Krenkelse

I relasjoner hvor det er skjev maktbalanse og en asymmetri kan det være en risiko for at den svakeste parten kan bli utsatt for krenkelser av den andre parten (Skoglund & Åmot, 2022, s. 28). Hvis barn forteller om krenkelser, så gjør de det når de har opplevd trygghet og tillit over tid med kjente voksne i barnehage og skole (Skjørten et al., 2016). Dette kan gjelde de fleste typer relasjoner, men er kanskje spesielt tydelig i en voksen-barn-relasjon, hvor den voksne sitter med alt av makten til å definere relasjonen. Fagpersoner som for eksempel møter barn ved å stille spørsmål eller utfordre kan mene godt, men det kan oppleves krenkende for barnet og dets selvsikkerhet (Skoglund & Åmot, 2022, s. 30). Derfor er det viktig som voksne å være seg sin makt bevisst. Dette gjelder i det daglige, og spesielt i en bekymringsamtale.

Triggere

Hendelser som ekstra lett kan dytte et barn ut av «toleransevinduet» er *triggere* (Andersen, 2016, s. 55). Dette er sanseintrykk som minner om tidligere krenkelser barnet har vært utsatt for, og som tar barnet tilbake til følelsene det opplevde da. Det kan være alt mulig som lyder, lukter eller en spesiell måte å prate. Disse triggerne kan oppstå i helt hverdagslige situasjoner, og kan for utenforstående virke uforståelig.

“Toleransevinduet” som nevnt, er en modell og måte å forklare hvordan mennesker reagerer på ulike hendelser (Nordhaug, 2018, s. 60). Denne forklaringsmodellen kan også være nyttig å ha kunnskap om i bekymringssamtaler med barn som har opplevd krenkelser, og som har synlige eller usynlig smerteuttrykk. «Toleransevinduet» kan bidra til å forstå reaksjoner hos barnet og oss selv. Når man “er” balansert innenfor toleransevinduet kan man evne å ta inn over seg og bearbeide omverden. Man klarer å tenke og lære. Når man blir “dyttet ut” av balanse eller toleransevinduet er det fordi man opplever noe som er for vanskelig å ta inn over seg, vanlig reaksjon er at man ikke klarer å tenke rasjonelt i den tilstanden. Barn som har opplevd krenkelser har ofte et smalt toleransevindu, og kan derfor lett bli “dyttet” enten over eller under toleransevinduet sitt. Da kan noe som virker som en bagatell hos den voksne utløse store reaksjoner hos barnet. Blir man “dyttet” over toleransevinduet sitt, er disse reaksjonene, for en oppmerksom voksen, svært synlige. En reaksjon kan være en form av innagering hvor sterke følelser vender seg innover og ikke er like synlig, dog ikke mindre vonde. Barn viser fight eller flight når de er over toleransevinduet og freez når de er under toleransevinduet (Nordanger & Braarud, 2017). Når et barn med smalt toleransevindu blir “dyttet” utenfor, vil barnet ofte trenge hjelp til å komme innenfor det igjen, men barn kan ha utviklet egne strategier for å komme tilbake i balanse, akkurat som oss voksne.

Trygghet

Den amerikanske psykologen Maslow anså trygghetsbehovet som noe av det viktigste et menneske trenger (Mørch, 2021). Maslows behovspyramide består av fem nivåer, og rett over det mest grunnleggende behovet som angår det basale kroppslige, kommer det andre nivået som er trygghetsbehovet. Ifølge Maslow er det viktigere med trygghet og stabilitet, enn det tredje nivået som omhandler det sosiale som familie og venner. Det er først når de tre første nivåene er oppfylt at man kan begynne å fokusere på det fjerde og femte nivået som er behov for anerkjennelse og behov for selvrealisering.

Samtalemotodikk

I dag har barn i Norge en lovfestet rett til å bli hørt (Barnekonvensjonen, 1989). Men den gode samtalen dreier seg om mer enn å bare høre på hva barnet sier, det handler også om hvordan barnet blir hørt (Gamst, 2017, s. 18). Kvello (2021, s. 48) trekker frem viktigheten av å reflektere rundt seg selv som profesjonell samtalepartner før man går i gang med barnesamtalen.

Rammer for samtalen

Ofte kan samtaler med barn kreve at den voksne forbereder seg på flere ting (Kvello, 2021, s. 85). Dette innebærer blant det fysiske rommet for samtalestedet.

Rommet samtalen skal foregå bør da være innredet for barn, og det kan virke mindre skremmende å sitte ved siden av samtalepartnere i stedet for rett overfor hverandre (Kvello, 2021, s. 86). Slik kan barnet oppsøke blikkontakt da det selv velger det, og man blir ikke sittende og stirre på hverandre, noe som kan ta fokus bort fra samtaleemnet. God ventilasjon slik at man orker å sitte i rommet er også fordelaktig. Videre bør rommet være lydtett på grunn av personvern, og uten forstyrrelser og gjennomstrømning. Det er dog mulig å ha gode samtaler uten optimale fysiske rammebetingelser (Kvello, 2021, s. 97-98).

En annen viktig ramme for samtalen er mandatet for samtalen (Kvello, 2021, s. 98). Det kan dreie seg om både innholdet i samtalen og hvilken form den tar. Da mange samtaler som ansatte i barnehage og skole har med barn er en del av det pedagogiske innholdet trengs ikke tillatelse fra foreldrene (Kvello, 2021, s. 88). Dersom det ikke er mistanke om vold eller overgrep av noen slag, og det er ansatte i andre instanser som skal ha en samtale med et barn, må man ofte avklare med foreldrene i forkant og få tillatelse. Det blir ofte brukt støttepersoner med i samtaler fordi mange antar at dette gjør barnet tryggere (Kvello, 2021, s. 88).

Det er viktig å være bevisst det skjeve maktforholdet mellom et barn og en voksen i en bekymringsamtale. I de fleste tilfeller er det voksne som vet mest om hvordan ting fungerer, og har en oppdragerrolle, men når det gjelder hva barnet har opplevd er det barnet som vet mest (Langballe, 2011, s. 4). For at den voksne ikke skal ta over samtalen, trengs det både bevissthet, kunnskap og øvelse for å la barnets perspektiv lede hvilken retning samtalen skal gå (Langballe, 2011, s. 5). Barn kan ha mange ulike grunner for å ikke fortelle om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (Nordhaug, 2018, s. 88). Det kan være at barn, ofte jo yngre de er, opplever sin egen situasjon som «normal» for de kjenner ikke noe annet. Selv om noe oppleves vondt og føles feil hjemme, vil barn ofte knytte seg til de foreldrene som de

har (Nordhaug, 2018, s. 89). Opplevelser som blir for vonde, kan også bli for vanskelige å snakke om fordi hendelsen kan være vanskelige å forstå og ordsette. Når barn blir gamle nok til å forstå at vold og seksuelle overgrep ikke er noe som skal skje, kan tabu og skam hindre dem i å fortelle til andre voksne. Nordhaug (2018, s. 90) argumenterer for at frykt for konsekvensene kan være den viktigste grunnen til at barn ikke forteller. Trusler er noe overgripere bruker aktivt for å kontrollere offeret. Men frykten kan også komme av at barn forstår at å fortelle om overgrep og vold fra et familiemedlem vil påvirke resten av familien eller kjæledyrene deres.

Den dialogiske samtalemotoden

DCM har til hensikt å sikre bedre kvalitet på den profesjonelle barnesamtalen, og dermed styrke barns muligheter til å bli sett og hørt (Gamst, 2017, s. 18). Denne metoden er strukturert, spesifikk og systematisk og formålet er at voksne skal kunne gjennomføre barnesamtaler slik at barn blir anerkjent i samtalen og kan få fortelle så fritt og spontant som mulig om sine egne erfaringer uten å bli stoppet av voksne (Langballe, 2011, s. 5). Ifølge Langballe (2011, s. 5) er informasjon som er hentet ut ifra frie og spontane fortellinger ikke bare de mest innholdsrike, men også de mest pålitelige. Det tillater også at barnet blir satt i sentrum av samtalen, og det kan fungere støttende for barnet og få en opplevelse av at det er verdt å lytte til.

I DCM er de fysiske rammene for samtalen viktig (Langballe, 2011, s. 6). Andre viktige områder som blir vektlagt er at gjennomføringen av samtalen er inndelt i faser. Disse fasene har spesifikke formuleringer på spørsmålene og sentrale temaer blir i løpet av samtalen utdypet på flere plan. Det er viktig å merke seg at mennesker og situasjoner er forskjellige, og den enkelte sak eller situasjon er med på å bestemme hvordan man skal benytte seg av metoden (Langballe, 2011, s. 15). DCM som metode favner bredt (Gamst, 2017, s. 139). I motsetning til en monologisk kommunikasjonsstil skal den dialogiske stilen møte barn med anerkjennelse, respekt og varme gjennom interaksjon. DCM er en metode som gir stort rom for tilpasning, hvor de ulike fasene ofte flyter over i hverandre.

Voksnes ubehag i barnesamtalen

Nordhaug (2018, s. 85) nevner også noen grunner til hvorfor fagpersoner velger å ikke snakke med barn om bekymringer de kan ha. Barnehagelærere og lærere i skolen kan for eksempel føle på en lojalitet til foreldrene, bygget over tid, som skaper usynlige barrierer som kan hindre fagpersoner i å oppfatte signal fra barn. Nordhaug (2018, s. 86) skriver at noen av symptomene som barn kan vise ved opplevd vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt er en utagerende og kontrollerende atferd og vansker med å tilpasse seg det sosiale miljøet. Dette kan føre til at fagpersoner ender opp med å føle sympati med foreldrene som har et barn

med utfordrende atferd. Det kan også være enklere og raskere å forklare atferden til barn med diagnoser. ADHD eller andre typer diagnoser kan være med på å kamuflere symptomer på omsorgssvikt. Nordhaug (2018, s. 87) argumenterer for at kanskje den største grunnen er frykten for å ta feil og være grunnen til at barn og familie blir sendt ut i en krise.

For mange voksne kan det oppleves ubehagelig å initiere og gjennomføre samtaler med barn om vold og overgrep (Langballe, 2011, s. 3), og de vegrer seg derfor for å ta samtalene. Den voksne kan tvile på om de er den rette person, tvile på sine egne evner og kunnskaper og være redd for hvordan de selv vil reagere på det barnet har å si. Å bryte barnets egne grenser, såre og krenke barnet er også noe mange voksne er redde for å gjøre (Killèn, 2017). Langballe (2011, s. 4) skriver at det likevel er bedre å snakke om vold og overgrep med et barn enn det er å la være. Det handler om blant annet en misforstått omsorg, skriver Goldschmidt-Gjerløw (2023). Pedagoger tror de vil belaste barn og unge i sårbare situasjoner ved å snakke om overgrep (Goldschmidt-Gjerløw, 2023).

Relasjonell tilnærming i bekymringssamtalen

Når man som fagperson skal jobbe med barn er det viktig å være seg selv bevisst og reflektere rundt egne holdninger. Ditt barnesyn vil påvirke hvordan du oppfatter og forstår en barnesamtale og barnet (Gamst, 2017, s. 55). Går man ut ifra et relasjonelt syn på barns utvikling vil man legge vekt på at rollen til den voksne påvirker barnets forutsetning til å gjøre seg forstått. Relasjonen hvor begge aktører bidrar til å skape mening i kommunikasjonen, og man tillegger ikke barnet alt ansvar for å gjøre seg forstått. Det vil si at måten voksne kommuniserer på vil ha noe å si på kvaliteten i meningsinnholdet. Dersom man opplever å ikke få en god samtale, kan det dreie seg om kvaliteten på samspillet og relasjonen mellom aktørene, men ansvaret er den voksnes

3 Metode

For å gjennomføre denne studien har jeg valgt kvalitativ metode. Dette fordi kvalitative metoder egner seg for å fange opp holdninger og synspunkter som ikke lar seg tallfeste eller måle fysisk (Dalland, 2012, s. 112). Dette samsvarer med denne studiens mål, siden den er ute etter å undersøke intervjupersonenes subjektive opplevelser og meninger rundt simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). I dette kapitlet skal jeg ta for meg metodiske valg med bakgrunn i vitenskapsteori, og jeg skal gå igjennom framgangsmåten for å innhente data til studien og hvordan den har blitt analysert. Først skal jeg ta for meg det vitenskapsteoretiske ståstedet mitt, og min førforståelse. Dette utgjør bakgrunnen for mitt valg av metode og den videre prosessen med innhenting og bearbeiding av data, analyse og til slutt studiens funn. Videre skal jeg ta for meg valg av metode. Jeg skal så beskrive forskningsprosessen trinnvis, mine valg underveis i prosessen og begrunne disse. Dette innebærer innhenting av data og databehandlingsprosessen. Etter dette følger en redegjørelse for kvalitetsvurderingen av studien, som inkluderer en vurdering av studiens reliabilitet og validitet. Til slutt vil jeg gjøre greie for etiske vurderinger som er gjort i studien. Herunder blir valg rundt konfidensialitet og samtykke presentert.

Vitenskapsteoretisk ståsted

Med bakgrunn i problemstilling og formål har jeg kommet fram til at for denne studiens tema er det hensiktsmessig med en fenomenologisk tilnærming. Jeg skal undersøke i hvilken grad fagpersoner som benytter seg av simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) opplever at de får øvd på å etablere tillit ved bruk av simuleringen. Fenomenologi har innledningsvis i det forrige kapitlet blitt presentert.

Førforståelse

Vi kan prøve å undersøke og møte et fenomen så fordomsfritt som mulig, men som forsker og menneske har man med seg sine fordommer og førforståelse inn i en undersøkelse (Dalland, 2012, s.117). Vi kan ikke unngå å ha tanker om et fenomen før vi går i gang med en undersøkelse av det. Jeg har reflektert mye rundt min egen førforståelse, da jeg er klar over at dette kan påvirke studiens funn. Jeg ble selv introdusert til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) i min grunnutdanning som barnehagelærer, for rundt 5 år siden. Jeg opplevde det som et spennende, men samtidig krevende og frustrerende spill. Problematikken som går igjen i simuleringen, vanskelige samtaler med barn, er også noe som har engasjert meg fra før jeg begynte utdanningen min. Derfor har jeg vært opptatt av at spørsmålene mine ikke skal være ledende imot mine egne erfaringer av simulering og engasjement rundt temaene.

Jeg brukte også tid i forkant av hvert intervju til å nullstille meg fra det forrige intervjuet, og etter beste evne la hver intervjuperson få snakke om det som virket viktig for dem.

Det kvalitative forskningsintervju

I et forskningsintervju er det intervjueren selv, forskeren, som er instrumentet (Dalland, 2021, s. 151). Det er forskerens evne til å oppfatte svar, ta vare på svarene, forstå og tolke svarene, stille oppfølgingsspørsmål som avgjør om dataene som blir produsert av intervjuet er til å stole på. Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å innhente data slik at man kan undersøke intervjuerens opplevelse av eget liv og hens forhold til omgivelsene (Dalland, 2021, s. 152). Den som blir intervjuet kan bli kalt forskjellige ting, slik som informant eller respondent. Jeg har valgt å kalle den som blir intervjuet for intervjuperson underveis i databehandlingsprosessen, da det er de personlige eller subjektive meningene, holdningene og oppfatningene til den som blir intervjuet jeg forsøker å få et innblikk i. Denne betegnelsen er også nøytral (Dalland, 2021, s. 153). De andre nevnte betegnelsene kan også skape en avstand ved å bli brukt. I kapitlene "Studiens funn" og "Diskusjon" kaller jeg intervjupersonene fagpersoner, da fagprofesjonen til intervjupersonene er av relevans for problemstillingen.

Jeg har valgt å gjennomføre et semistrukturert intervju. Ifølge Kleven og Hjordemaal (2018, s. 43) er det ikke noe tydelig skille mellom strukturert eller ustrukturert intervju. Denne oppgaven benytter seg av semistrukturert intervju med en intervjuguide. Guiden er med som et hjelpemiddel slik at viktige temaer og spørsmål ikke blir glemt. Intervjuet er semistrukturert for å åpne opp for oppfølgingsspørsmål slik at man går i dybden av det intervjupersonen mener om temaet og på denne måten kan man få opp uventede funn. Kvalitative forskningsmetoder prioriterer nærhet mellom forsøkspersonene og forskeren da slike metoder ofte blir brukt til å innhente dybdekunnskap og subjektive erfaringer og opplevelser om et tema. Denne metoden tar sikte på å undersøke temaer og opplevelser som ikke lar seg tallfeste (Dalland, 2012, s.112). Flere kjennetegn ved kvalitative metoder er at metoden samler inn en større mengde data om få undersøkelsesenheter da man er ute etter å få frem det særegne ved et tema (Dalland, 2012, s.113). Dette er en mer fleksibel metode enn den kvantitative, da man ofte bruker intervju uten faste svaralternativer og ustrukturerte observasjoner. Det er også en større nærhet til feltet i den kvalitative metoden (Dalland, 2012). Dataene som samles inn, tar sikte på å forstå sammenheng og å forstå et fenomen. Kvalitative metoder har et mer subjektivt forhold, med et jeg-du-forhold mellom forsker og intervjuperson.

Kvalitative metoder har sine styrker og svakheter. Når man skal velge hvilken metode man skal bruke i et forskningsprosjekt, er det viktig å se på hva metodene kan tilby av resultater i forhold til problemstillingen (Kleven & Hjordemaal, 2018, s.23). Kvalitative metoder er ofte

interessert i å gå i dybden og undersøke det subjektive. Siden dette sammenfaller godt med et fenomenologisk perspektiv, valgte jeg å benytte meg av kvalitativ metode, med et semistrukturert intervju i denne studien.

Forskningsprosessen

Når man som forsker skal bruke empiriske data i forskning, må man følge bestemte regler (Dalland, 2012, s.116). Dette er for å unngå å velge data som kommer til å påvirke resultatet av undersøkelsen. Det er viktig å redegjøre for å beskrive fremgangsmåten man har valgt, slik at undersøkelsesprosessen blir transparent (Dalland, 2012, s.117). Jeg startet mitt masterprosjekt med en plan om å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse ved hjelp av spørreundersøkelse. Men jeg så etter hvert at informasjonen jeg ønsket å samle inn kunne bli for lite. Derfor var jeg innom tanken på å benytte meg av mixed methods- metoden og anvende både spørreundersøkelse og følge opp med kvalitativt intervju for å mette dataene. Jeg kom til slutt fram til at kvalitativ metode, med semistrukturert intervju var den beste metoden for denne studien. Jeg så at tiden ble for kort for mixed methods, og siden jeg ønsket å gå i dybden av intervjupersonenes holdninger og meninger, besluttet jeg at kvalitativ metode var den metoden som best kunne realiseres og hjelpe meg med dette.

Utvalg og rekruttering

Dalland mener at utvelgelsen av intervjupersoner avhenger av hva du vil vite undersøke (Dalland, 2012, s. 79). Valget falt derfor på fagpersoner som har brukt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) i utdanningen sin, siden det var studenters opplevelse jeg opprinnelig ville se nærmere på. Strategisk utvalg av data er når man velger forsøkspersoner som kan ha noe å fortelle om fenomenet en undersøker (Dalland, 2012, s.117). Jeg har valgt strategisk utvalg fordi problemstillingen sier noe spesifikt om hvilke personer som passer for studien.

I forkant av et intervju er det viktig med nøye forberedelser, da intervjupersonene har krav på å være anonyme og det er en del andre etiske hensyn man må ta (Dalland, 2012, s. 166). Grundig informasjon er nødvendig slik at intervjupersonene forstår hva det innebærer å delta. Informert og skriftlig samtykke kan være med på å sikre at informasjonen blir forstått, samtidig som det kan være en gjensidig avtale og avklaring av hvordan intervjuet skal foregå. Her skal også anonymiteten til intervjupersonene og taushetsplikten til begge parter bekreftes.

Deltakerne i studien har jeg valgt å kalle vekselvis for intervjupersoner og fagpersoner. For å skille mellom deltakerne i studien under databehandlingsprosessen kaller jeg intervjupersonene for Intervjuperson 1, intervjuperson 2 osv. Dette siden jeg har gjennomført

semistrukturerte intervju. Jeg velger som sagt å kalle de intervjupersoner og ikke intervjuobjekter eller lignende, da det er deres subjektivitet som er viktig for meg, og deres egne meninger som personer og fagpersoner. Jeg kaller de for intervjupersoner når det er relevant for databehandlingsprosessen, og fagpersoner når det er relevant for studiens funn i kapittel 4 og diskusjonen i kapittel 5. Dette også fordi det er begrepet fagpersoner som er relevant for problemstillingen jeg skal undersøke.

Intervjupersonene har forskjellige grunnutdanninger, men alle har utdanning relevant for å jobbe med barn med bakgrunn i pedagogikk. Noen av disse fagpersonene tar en videreutdanning, "Seksuelle overgrep - forebygging, avdekking og oppfølging", på OsloMet. De har på denne utdanningen fått innføring i, spilt og evaluert Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) som en del av undervisningen der. Andre fant jeg gjennom ulike fora på Facebook hvor jeg etterspurte fagpersoner som har kjennskap til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) og de siste intervjupersonene fant jeg ved å forhøre meg med bekjente om de visste om noen som kunne være egnet til denne studien. Alle intervjupersonene har derfor kjennskap til simuleringen fra før av, og dette var en grunn til at jeg ønsket å intervju disse fagpersonene. Alle intervjupersonene jobber med pedagogiske yrker innenfor helse og oppvekst. Intervjupersonene er mellom 25 - 50 år.

Intervjuguide

Ifølge Dalland skal intervjuguiden du utarbeider i forkant, lede deg gjennom intervjuet (Dalland, 2012, s. 167). Men, siden et kjennetegn til kvalitativt intervju er å skape mening gjennom intervjuprosessen, kan man ikke bare stille spørsmål ut ifra en liste. Intervjuguiden skal være mer en hjelp til å huske de temaene du vil ta opp. Den skal også hjelpe intervjueren til å forberede seg faglig og mentalt til å møte intervjupersonen og til selve intervjuet. Målet med intervjuet bør være å lære om intervjupersonens livsverden og erfaringer knyttet til det aktuelle temaet. Og jo mer åpen intervjusituasjonen er, dess større er muligheten for å få ærlige, innsiktsfulle og uventede data. Av denne grunnen kan en semistrukturert intervju være aktuell. På denne måten har man intervjuguiden som hjelper forskeren med å huske temaene, men det åpner også for å stille oppfølgingsspørsmål og gå enda mer i dybden dersom man ikke får helt tak i det man vil lære mer om. Dette oppnår man ved å spørre intervjupersonene om å fortelle mer. Derfor falt valget mitt også på semistrukturert intervju.

Intervjuguiden var delt i to deler. Den første delen omhandlet tillit og hva intervjupersonen la i dette begrepet. Den andre delen omhandlet simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Her var jeg interessert i å høre om intervjupersonene opplevde noe positivt eller negativt med å prøve simuleringen, om de ble emosjonelt investerte og hvordan de opplevde selve avatarene. Jeg hadde den fenomenologiske tilnærmingen i bakhodet igjennom hele

intervjuet, og brukte oppfølgingsspørsmål slik som “*hvordan merker du det?*” og “*har du noen egne erfaringer?*”.

I forkant av intervjuet reflekterte jeg over et par ting for å forberede meg mest mulig (Dalland, 2012, s. 168). Hva er grunnen til at jeg vil studere hvordan fagpersoners opplever simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)? Jeg tror det var fordi jeg er opptatt av at samtaler ikke skal skade barn, og jeg hadde hørt at man kunne øve seg på samtaler med Snakkemedbarn.no uten å bruke barn som forsøkskaniner. Hvordan var spillet og hvordan virket det på spillerne? Ville man kunne bli en bedre samtalepartner? Slik refleksjoner fikk jeg. Videre reflekterte jeg over hvilken kjennskap jeg selv har til spillet og hva jeg selv legger i begrepet tillit og hvilke holdninger jeg har rundt dette. Til slutt tenkte jeg på hvordan jeg ville reagert hvis jeg fikk svar som jeg ikke var enig i.

Prøveintervju

Ifølge Dalen (2011, s. 30) er det viktig å få testet ut intervjuguiden, og seg selv som intervjuer. I fellesskap med en medstudent som tok samme fordypning som meg på masterstudiet og vår veileder, fikk jeg testet ut og redigert intervjuet mitt. Jeg anså det som hensiktsmessig å benytte meg av en kollokviegruppe til å teste ut intervjuguiden sammen med medstudent og veileder, da min veileder har gode kunnskaper om både temaet for studien og metoden. Selv om medstudenten min har gått det samme studieløpet som meg, har hen en annen case og ståsted enn meg og jeg følte da at hen kunne gi meg gode og kritiske tilbakemeldinger på spørsmålene. Erfaringene og kunnskapen samlet mellom veileder og medstudent opplevde jeg at ga faglig tyngde til tilbakemeldingen de ga meg. I løpet av økten fikk jeg redigert intervjuguiden ved å justere på formuleringen av noen spørsmål, fjerne andre og endre rekkefølgen. Jeg fikk også gode råd om hvordan opptre som intervjuer og hvilke oppfølgingsspørsmål jeg kunne stille for best få svar på problemstillingen min.

Jeg anså mitt første intervju for å være et slags prøveintervju. Dataene fra dette intervjuet blir brukt i studiens funn, da det likevel er relevant for problemstillingen. I forkant hadde jeg testet godt ut alt av utstyr for å forsikre meg at det fungerte under intervjuet. Dette gjaldt å få underskrift på informasjons- og samtykkeskrivet digitalt, møtelinken intervjuet skulle foregå på og opptaks- og lagringsutstyret. I etterkant av intervjuet lyttet jeg nøye igjennom opptaket for å se om det kom frem noen nye temaer jeg ikke hadde tenkt på (Dalen, 2011, s. 31). Det kom ikke noen nye temaer opp, men selv om jeg fikk gode og informative svar opplevde jeg at både jeg som intervjuer og intervjupersonen virket noe usikre gjennom intervjuet. Etter å ha lyttet gjennom intervjuet flere ganger kom jeg frem til at spørsmålene hadde vært tilstrekkelige i intervjuet siden jeg opplevde å få mange gode svar. Det jeg ville tenke på til neste intervju var å la intervjupersonen få godt med tid til å svare og at jeg skulle “*holde ut*”

(Dalen, 2011, s. 33), dersom hen kom på noe de ville legge til. Jeg selv ville være mer fleksibel med intervjuguide, siden den var semistrukturert, og tillate å hoppe litt frem og tilbake mellom spørsmålene. Etter å ha lyttet igjennom mitt andre intervju opplevde jeg samtalen som mindre anstrengt, og jeg følte at jeg selv og intervjupersonen virket tryggere.

Gjennomføring av intervju

Et forskningsintervju blir ingen vanlig samtale (Dalen, 2011, s. 32). Det er intervjupersonenes oppfatninger, meninger og inntrykk som blir samtalens fokus, intervjuerens egne meninger skal holdes utenfor. Intervjueren skal hverken moralisere eller argumentere, og det er viktig å ha evnen til å lytte og vise en ektefølt interesse for hva intervjupersonen har å si. Dette opplevde jeg ikke som spesielt vanskelig, da jeg er selv engasjert i temaet og var genuint nysgjerrig på hva intervjupersonene hadde å fortelle. Som intervjuer må man ha evnen til å anerkjenne hva intervjupersonen sier ved å vise at man lytter, gjennom blikk og non-verbale kommunikasjon (Dalen, 2011, s. 33). Jeg var oppmerksom på å holde blikket rettet mot intervjupersonen på skjermen og ikke kikke rundt omkring i rommet, og å nikke og smile da jeg følte det var passende.

Men, det er også viktig med verbale kommentarer for å vise at man lytter (Dalen, 2011, s. 33). Når jeg anså det som nødvendig, forsøkte jeg å oppsummere hva intervjupersonen sa med en kort gjentakelse for å forsikre meg om at jeg hadde forstått hva hen prøvde å si. Siden det var intervjupersonenes tanker jeg var interessert i å høre om, prøvde jeg å ikke si altfor mye. Å la informanten få tid til å fortelle var noe jeg var veldig bevisst. Spesielt etter det første intervjuet. Pauser kan gi intervjupersonen tid til å reflektere, og man kan risikere å miste hens gode refleksjoner dersom man bryter inn og går videre med neste spørsmål for tidlig.

Jeg fant fort ut at det kan være utfordrende å få tilgang på intervjupersoner som er riktige for studien. Derfor ble intervjuene utført i tidsrommet mars - juni. Jeg ønsket mellom 5 til 10 intervjupersoner, og for å gjøre det så attraktivt som mulig å delta ville jeg tilby å gjennomføre intervjuet over enten nett eller telefon. På denne måten kan det være lettere å finne tid i en travel hverdag fagpersoner, men det kan kanskje også virke litt tryggere å snakke om de tunge temaene som Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) tar for seg i simuleringen. Fem av intervjuene ble gjennomført på google-meet, og to av intervjuene ble gjennomført hjemme hos meg. Dette anså jeg som greit da de begge ga uttrykk for at de ville komme til meg. Da opplevdes kanskje intervjuet mindre formelt enn å møtes et annet sted og det var mindre invaderende for intervjupersonene enn om jeg hadde dratt hjem til dem. Informasjons- og samtykkeskrivet ble sendt og signert digitalt i forkant av hvert intervju.

Jeg var bevisst at ved å gjennomføre intervjuet over nett kunne jeg miste noe av helheten. Dette være seg kroppsspråk og andre nonverbale signaler, slik som å knuge hendene sammen under bordet, riste på beinet og lignende. Men tilbakemeldingen fra intervjupersonene sa at selv om noen hadde vært litt usikre i forkant, synes de at det er et engasjerende tema og ingen opplevde et ubehag ved å delta. Intervjupersonen ga uttrykk for at det hadde vært spennende å delta. Selv om man kan miste noen inntrykk over video, er det likevel lett med dagens teknologi å se ansiktsuttrykk, mimikk, høre toneleie og se noe kroppsspråk. Jeg reflekterer mer over gjennomføring av mine digitale intervju i Avslutningen under Styrker og svakheter.

Teknologien kan noen ganger fuske, så jeg passet på at vi hørte og så hverandre tydelig før vi startet intervjuet. Etter litt uformell prat i starten om vær og vind, takket jeg alle intervjupersonene for at de var villige til å bruke tiden sin til å stille opp på intervju. Jeg anså det viktig for alle parter å få muligheten til å bli litt tryggere i situasjonen før jeg stilte de spørsmålene som jeg tenkte var viktigst. Slik som å presisere at intervjuet ikke skulle være en test av intervjupersonene kunnskaper, men at jeg var interessert i å høre om deres subjektive mening om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Det var innarbeidet i intervjuguiden en liten presentasjon av intervjuet og hva formålet med intervjuet og studien er. En kort presentasjon av meg hadde intervjupersonene også fått når jeg søkte etter intervjupersoner. Jeg var nøye på å forsikre meg om at intervjupersonen hadde lest informasjons- og samtykkeskrivet og signert og forstått det. Jeg tok også en rask gjennomgang av hvordan jeg kom til å behandle dataene i etterkant av intervjuet, at intervjupersonen skulle få bli anonym, taushetsplikt, at de kunne trekke seg når som helst og reservere seg mot å svare på et spørsmål uten forklaring. Slik sikret jeg meg at de hadde all informasjon de trengte for å kunne samtykke til å delta i intervjuet og alt det innebærer. Før vi startet selve intervjuet åpnet jeg for at de kunne stille spørsmål. Dette var også for at intervjupersonen skulle føle seg trygg og ikke oppleve at noe rundt intervjusituasjonen virket uklart.

Jeg hadde med utskrift av alle avatarene fra Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) for å hjelpe intervjupersonene med å huske. Intervjuguiden var også med på alle intervju, men jeg hadde ikke sendt ut intervjuguiden til intervjupersonene i forkant. Dette fordi jeg ikke ønsket å teste kunnskapene deres, men høre deres subjektive og umiddelbare tanker rundt temaene. Det var også får å se hva de hadde tatt med seg fra å spille simuleringen, og hvilke inntrykk det hadde gitt. Etter det første intervjuet brukte jeg ikke guiden på samme måte. Jeg trengte ikke å følge den til punkt og prikke, da intervjupersonene ofte begynte å snakke om ting jeg ønsket å spørre om av seg selv.

Som et notat til meg selv, minnet jeg meg selv på min egen forforståelse og at jeg skulle være åpen under intervjuet. Jeg opplevde ikke at noen av intervjupersonene sa noe som jeg var uenig i. Men noen ganger vektla de ting som jeg ikke hadde gjort, og da var jeg bevisst å stille åpne oppfølgingsspørsmål. Andre ganger oppdaget jeg at de delte mine egne erfaringer

rundt simuleringen og da var det samme viktig for meg. Jeg stilte åpne spørsmål da også. Under intervjuene med fagpersonen jeg kjente til var jeg i forkant svært bevisst å være profesjonell. Dette kan høres på opptaket gjort av intervjuet, det blir ikke snakke om noe annet enn det som er hensiktsmessig for å undersøke i hvilken grad fagpersonen opplevde å få øvd på tillitsetablering ved å bruke Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Databehandlingsprosessen

Videre skal jeg gjøre greie for hvordan jeg behandlet og gjennomgikk dataen jeg hentet inn som beskrevet tidligere i teksten.

Transkribering

I etterkant av intervjuene transkriberte jeg alle intervjuene. Dette gir mulighet til å gjenoppleve og bedre huske intervjuet (Dalland, 2012, s. 179). Ved å transkribere bevarer vi mest mulig av intervjuet, men det er viktig å huske på at vi likevel mister noe. Når man leser transkripsjonen, som er intervjuet ord for ord, mister man mimikken, kroppsspråket og tonefallet til intervjupersonene. Dette er også en del av intervjuet og kan si noe om budskapet til intervjupersonen. Derfor opplevde jeg det som nyttig å ta notater underveis, og rett etter intervjuet. Jeg inkluderte alle lyder, pauser og latter for å få et mer helhetlig bilde av intervjuet i transkripsjonen. Jeg transkriberte alle intervjuene samme dag som intervjuet ble gjennomført. Da hadde jeg intervjuet friskt i minne og kunne sikre at jeg husket mest mulig. Det var også ting jeg kom på mens jeg transkriberte, og disse tankene skrev jeg også ned fortløpende.

Analyse og tolkning av data

Ifølge Dalland skal analysen i etterkant av intervjuet hjelpe oss å finne ut hva intervjupersonen hadde å fortelle (Dalland, 2012, s. 178). Å få frem budskapet på en saklig måte, og grunnlaget for å greie dette legges ved å lage en god intervjuguide. I analysen er målet å få oversikt over rådataene fra intervjuet og dette innebærer også å tenke over hvilke andre perspektiver rådataene kan tolkes fra. For at analysen skal bli god, er det viktig å være åpen for ulike tolkninger og konklusjoner. Ved å bruke annen forskning innenfor området man forsker på, kan man se rådataene fra et annet perspektiv, og enten få svekket eller styrket sin egen påstand. I forkant av intervjuet tenkte jeg på hvordan jeg ville analysere intervjuet etter at det var utført. Ifølge Dalland bidrar dette til å styre forberedelsene, slik som utforming av intervjuguide, selve intervjuet og analysen i etterkant (Dalland, 2012, s. 178).

Etter å ha gått igjennom intervjuet og transkribert og lest det, kan vi begynne å tenke over hvilke overordnede temaer som er tatt opp (Dalland, 2012, s. 180). Jeg så over intervjuguiden, og merket meg hvilke hovedtemaer som spørsmålene tok for seg.

Da jeg gikk i gang med å analysere intervjuene brukte jeg først Dalland sin metode, men jeg så fort at jeg trengte en mer strukturert tilnærming for å få en systematisk oversikt over syv intervju. Jeg gikk derfor tilbake til det jeg var mest kjent med fra undervisningen. Etter å ha transkribert alle intervju og lest igjennom hvert av dem flere ganger gikk jeg i gang med tematisk analyse. Denne metoden egner seg når man skal analysere og identifisere temaer ut ifra et datamateriale (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Tematisk analyse er en metode som er mye brukt, men som det ikke finnes én felles enighet om hva er og hvordan man gjennomfører. Jeg har derfor valgt å ta utgangspunkt i Braun og Clarke (2006) sin tolkning, hvor tematisk analyse har 6 ulike faser;

Den første fasen er å bli kjent med materialet, hvor du transkriberer, lese transkripsjonene flere ganger og notere ned de første tankene (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Den andre fasen er å generere de første kodene. Den tredje fasen er å lete etter tema. Den fjerde er å gå over temaene på nytt. Den femte fasen er å definere og navngi temaene og den sjette og siste fasen er å produsere rapporten.

Dette gjorde jeg ved å lage et skjema med tre kolonner. En kolonne med transkripsjonen, en for koder og så en kolonne for temaene. Først kodet jeg alle intervjuene. Jeg kodet så mye som mulig, for jeg ville prøve å fange hva intervjupersonene var opptatt av. Dette kunne være koder som *“forutsigbarhet er viktig i tillit”* og *“noen av svaralternativene er ikke slik man ville svart selv”*.

Da jeg hadde kodet alle intervjuene, gikk jeg over til å lete etter temaer. Jeg skrev ned temaer jeg mente var mest beskrivende for hver koding. Slik som *“forutsigbarhet er viktig i tillit”* ble til *“hva er tillit”* og *“noen av svaralternativene er ikke slik man ville svart selv”* ble til *“svaralternativer”*. Til slutt satt jeg igjen med 18 ulike temaer. For å snevre det inn satte jeg opp en tabell hvor jeg så tydelig hvilke temaer som gikk igjen mest. Jeg så også på om det var noen temaer jeg muligens kunne slå sammen, eller lage som underkategori på et overordnet tema. Her endte jeg med tre kategorier med tre til fire underkategorier hver. Disse var *“tillit”*, *“Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) som øving”* og *“følelsesmessig påkobling”*.

Etter å ha tatt en liten pause fra analysen og jobbet med andre området på oppgaven gikk jeg over intervjuene, kodingen og temaene på nytt. Med det fenomenologiske perspektivet så jeg at et gjennomgående tema var hvordan fagpersonene møtte Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Da endte jeg med tre nye temaer med 4-5 underkategorier; *“fagpersonens møte med seg selv”*, *“fagpersonens møte med avatarene”* og *“fagpersonens møte med teknologien”*.

Hovedkategori	Fagpersonens møte med seg selv	Fagpersonens møte med avatarene	Fagpersonens møte teknologien
Underkategori	1.1. Egne reaksjoner 1.2. Motivasjon 1.3. Kompetansebehov 1.4. Overføringsverdi 1.5. Bevisstgjøring	2.1. Språk som eneste verktøy 2.2. Standardisering 2.3. Mimikk 2.4. Familieavatarer 2.5. Aldersgjenkjenning	3.1. Sjangerforståelse 3.2. Ingen fasit 3.3. Troverdighet 3.4. Nedlastning

Her er hovedkategoriene med underkategorier presentert. Tillit vil være et gjennomgående tema i alle kategoriene.

Når man er ferdig med å tematisere, kan man gå i gang med å sortere svarene i intervjuet under de ulike temaene (Dalland, 2012, s. 182). Enkelte svar kan passe inn under flere temaer og det er viktig at alle svar som kan belyse og angår temaet blir tatt med. I vurderingen av svarene vil man gjerne se at svarene har ulik tyngde (Dalland, 2012, s. 183). Dersom et svar går igjen hos flere av intervjupersonene vil dette svaret har mer tyngde enn et svar som kun kommer fra en intervjuperson. Som forsker er det ikke sikkert at man i analysen tolker de svarene som best belyser temaet. Derfor er det viktig, ifølge Dalland (2012, s. 183) at man tydelig skiller mellom hva som er forskerens tolkning og hva som er selve analysen.

Kvalitetsvurdering

Herunder skal jeg presentere hvordan jeg har forholdt meg til kvalitetsvurdering av studien.

Reliabilitet

Operasjonalisering og begrepsvaliditet er viktig å forholde seg til i et forskningsprosjekt (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 95). I pedagogisk forskning er mange av begrepene brukt ikke direkte observerbare slik som tall er. Tillit er et slikt begrep som ikke er direkte observerbart. Vi operasjonaliserer begrep ved å klargjøre og forklare hvordan vi forstår og bruker dem. For å kunne bruke begrepene i forskning og undersøke begrepene vi er interesserte i, må vi ta stilling til begrepsvaliditeten. Dette har vi når vi ser "*samsvar mellom begrepet slik det er definert teoretisk, og begrepet slik vi lykkes med å operasjonalisere det*" (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 96). Man bør operasjonalisere begreper enkeltvis for å kunne bruke det i forskning (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 115). Denne oppgaven har for eksempel operasjonalisert begrepet "tillit" for å kunne undersøke hvordan fagpersoner får øvd seg på å skape tillit ved bruk av en simulering. "Bekymringssamtalen", "traumebevisst" og "vold, omsorgssvikt og overgrep" er andre begreper som har blitt operasjonalisert.

Validitet

Når jeg senere i oppgaven skal i gang med å tolke årsaksforholdet mellom simuleringen Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) og følelsen av å føle seg kompetent på å etablere tillit i samtaler med barn, blir spørsmålet om det eksisterer indre validitet aktuelt (Kleven & Hjordemaal, 2018, s.117). Dette dreier seg om analysen og tolkningen av årsaksforholdet og handler om det er grunn til å tro at tolkning er gyldig. Dette oppnår man ved å vurdere hvilke andre tolkninger som finnes.

Ytre validitet handler om hvorvidt vi kan overføre resultatene til andre personer og situasjoner som er relevante for problemstillingen i undersøkelsen (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 133). Dersom resultatene har overføringsverdi, og representerer populasjonen definert av forskeren, kan man si at tolkningen har ytre validitet. Lik vektning av informantenes svar har blitt fulgt opp både i utvalg, sitering og diskusjonsdelen ved å tildele intervjupersonens hver sin tydelige farge. Slik kunne jeg tydelig se om en farge var brukt i overkant mye, og deretter justere. Til slutt hadde jeg lik vektning på sitatene som blir presentert i studiens funn.

Etiske vurderinger og konfidensialitet

God forskningsetikk er viktig når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt. Dette gjelder når man skal intervju personer og behandle sensitive personopplysninger. Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt er det viktig å forholde seg til forskningsetiske normer og retningslinjer (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 28). Dette dreier seg blant annet om åpenhet

igjennom forskningsprosessen, forklare valgene man tar som forsker, være åpen for motforestillinger, respektere intervjupersonenes integritet og ikke utsette dem for skade eller belastninger. Intervjupersonene får den informasjonen som trengs for at de skal få muligheten til å ta et gjennomtenkt og bevisst valg om hvorvidt de vil delta i undersøkelsen, hva den handler om og hvilke rettigheter de har som intervjuperson. Derfor har intervjupersonene i denne undersøkelsen først mottatt en invitasjon til å delta med kort informasjon om undersøkelsen. Videre har de lest og undertegnet et informasjonsskriv med utfyllende informasjon om undersøkelsen. Før jeg gikk i gang med intervjuprosessen, meldte jeg prosjektet til *Sikt* og fikk det godkjent med et eget prosjektnummer. Intervjupersonene ble informert om at de kunne trekke seg når som helst, uten grunn, at svarene forblir anonyme og at det de svarer på intervjuet ikke får konsekvenser. Rådataen blir lagret på sikker måte med to-faktor autentisering. Under transkripsjonen blir dataen anonymisert og slettet fortløpende.

Informert samtykk

Informert samtykke bygger på prinsippet om respekt for at man selv skal få bestemme hva man deler med andre (Thagaard, 2018, s. 23). Man skal få den informasjonen man trenger for å kunne gi et informert samtykke og forstå hensikten med studien og hvilke konsekvenser det kan få å delta i den.

Jeg har utformet og gitt ut et informasjons- og samtykkeskriv til alle intervjupersonene. Dette ble sendt ut i forkant av intervjuet digitalt. Det ble også signert av intervjupersonen, min veileder og meg digitalt. I dette skrevet står all den nødvendige informasjonen intervjupersonene trenger for å kunne ta et fritt valg og gi et informert samtykke. Intervjupersonen har hatt tilgang til mine kontaktopplysninger slik at de kunne kontakte meg dersom det var noe de lurte på i forkant av, under og etter intervjuet. I forkant av intervjuet gikk jeg igjennom informasjonen fra skrevet og minnet intervjupersonene på at deltakelsen var anonym, at de kunne trekke seg uten grunn selv om de har skrevet under på samtykkeskrivet. Jeg gikk også igjennom hvordan transkriberingen skulle foregå.

Det er visse utfordringer knyttet til informert samtykke, man kan ikke dele all informasjon om prosjektet da det kan påvirke svarene, slik som at jeg ikke ga ut intervjuguiden. Derfor var det viktig for meg å understreke at intervjupersonene kunne la være å svare på spørsmål dersom de ikke ville svare på et spørsmål og trekke seg fra prosjektet når som helst, uten grunn.

I utgangspunktet var hensikten å undersøke barnehagelærerstudenter og lærerstudenters erfaring med simulering, men grunnet vanskeligheter med å skaffe intervjupersoner utvidet problemstillingen seg og omhandler også andre fagpersoner som jobber med barn slik som

vernepleiere og miljøarbeidere. Siden jeg har et fenomenologisk perspektiv, har jeg ikke gitt ut intervjuguiden. Dette for å få tilgang til mer spontane tanker, erfaringer og holdninger.

4 Studiens funn

I dette kapittelet blir studiens funn presentert. Her skal hovedfunn og kategorier bli presentert i lys av problemstillingen «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)?*».

Som presentert i kapittelet om metode, kom jeg fram til tre hovedkategorier, med 4-5 underkategorier hver. Til slutt skal jeg presentere nærmere hva fagpersonene la i begrepet tillit. Herunder blir ulike sitater av fagpersonene, og hva de trakk frem presentert. Her har jeg hatt fokus på rettferdig fordeling av sitater og data, slik at alle intervjupersonene blir likeverdig representert i funnene. Den første kategorien handler om fagpersonens møte med seg selv når de spilte Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Her hadde fagpersonene mange erfaringer fra egne reaksjoner, i hvor stor grad de var motiverte, hvor motivasjonene kom fra og i hvilken grad spillet har overføringsverdi. I tillegg viser studien at det oppstår et ønske om mer kompetanse og bevisstgjøring rundt hvordan man opptrer og går frem i samtalen med barn. Den andre kategorien handler om fagpersonens møte med avatarene. Hvordan opplevde fagpersonene avatarene sett opp mot det å øve seg på å etablere tillit og vanskelige samtaler? Fagpersonen hadde fokus på kroppsspråk og verbalspråk, standardisering og andre avatarer enn barna. Den siste kategorien handler om fagpersonens møte med teknologien. Sjangerforståelse, spillets troverdighet, kvaliteten på nedlastning og hvorvidt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er en fasit, er temaene i denne kategorien. Flere av temaene overlapper og glir over i hverandre da de fleste temaene omhandler den samme tematikken.

Fagpersonen som hadde lengre arbeidserfaring hadde flere kritiske refleksjoner til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) enn de som hadde jobbet kortere tid med barn. Ingen av fagpersonene var direkte negative til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), men fagpersonene med en lengre yrkesfaglig bakgrunn hadde flere tanker rundt nytteverdien til spillet, og hvor denne verdien ligger. Det var denne kategorien som generelt hadde størst engasjement blant fagpersonene ut ifra hvor lang tid de brukte på å snakke om egne reaksjoner, og antall sitater viser det.

Når det kommer til hva fagpersonen legger i begrepet tillit blir det brukt noen forskjellige ord, men det er stor enighet. Kommunikasjon, kroppsspråk, åpenhet, likeverd, forutsigbarhet og relasjoner er ord som blir brukt for å beskrive hva som trengs for å skape tillit. Hvordan tillit kan se ut virker vanskeligere å sette ord på for samtlige av fagpersonene.

Fagpersonens møte med seg selv

Fagpersonene meldte om flere sterke reaksjoner og følelser når de spilte Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Fagpersonene brukte ord som vanskelig, trigget, irritert, motivert, hekta, ubehag og trygghet. Dette vitner om at fagpersonene opplevde et stort engasjement da de spilte Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), og at den indre motivasjonen er avgjørende når det kommer til hvilket utbytte man har av å spille simuleringen.

“Jeg kjente at jeg ble fortvilet de gangene jeg ikke klarte det. Men, det var vel sånn jeg lærte litt bedre og da, egentlig. Jeg lurte på hvorfor jeg ikke får det til. Og det gjorde meg altså litt sånn: "Å herregud, tenk når jeg faktisk skal prate med et barn da".

Intervjuperson 3 som hadde prøvd Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) i grunnutdanningen kjente på en bekymring for hvordan det ville bli å snakke med barn i den virkelige verden etter å ha spilt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Fagpersonene vitnet om at sterke reaksjoner førte til motivasjon for å klare spillet, og at det at de ble trigget ga spillet overføringsverdi. Flere fagpersoner understreket viktigheten av refleksjon og bevisstgjøring rundt egne faglige valg, og mente at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) satte i gang denne prosessen. Videre skal jeg ta for meg de fire underkategoriene “Egne reaksjoner”, “Motivasjon”, “Kompetansebehov” og “Overføringsverdi og bevisstgjøring”.

Egne reaksjoner

“Jeg har jo hatt lyst til å rive håret av meg.”

Intervjuperson 1 rapporterte om at hen ble emosjonelt påvirket av å spille Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). I møte med problemer med å komme videre i spillet, kjente fagpersonene på frustrasjon. Men det var ikke bare spillets vanskelighetsgrad som engasjerte fagpersonene på godt og vondt.

“Så det er vondt måten han snakker på når han blir på en måte, ikke konfrontert, men når de tar opp dette med at folk hadde sett ting som ikke var så bra, da.”

Intervjuperson 1 forteller at de vonde casene i spillet engasjerer på et dypere nivå, og at de kjente på vonde følelser underveis i spillet. Noen av casene omhandler grov omsorgssvikt som seksuelle overgrep og vold, og selv om det er en simulering, fortalte fagpersonene at de ble påvirket av casene og tok barnets opplevelser inn over seg. Med dette beskriver fagpersonen hvordan avatarenes smerteuttrykk, som sinne og krenkelsene de forteller om, kan påvirke spilleren.

“Man må være åpen og øve seg på liksom tar imot alt oppkastet som kommer, fordi det gjør det jo når de åpner seg. Og da er det jo lett for oss voksne å bare: “Nei, dette blir fort voldsomt.”

Dette sitatet vitner om at Intervjuperson 6 har en forståelse for at man som voksen i samtale med barn kan oppleve et sterkt ubehag i møte med barnets erfaringer, og at det er viktig å kunne stå i dette ubehaget og være åpen for det barnet har å si.

“De faktisk lager verktøy til oss med såpass grove saker, fordi det er jo det man står i. Men folk er liksom ofte litt redde for ... og man kan ta på seg litt skylapper og tenke at: “Nei, dette gjelder ikke mine elever”. Eller det er lett å tenke at: “Mine elever har det fint(...)”. Men så vet man jo at mest sannsynlig så sitter det en der ...”

Flere av intervjupersonene var opptatt av at spillets viktigste funksjon var møtet med seg selv og hvordan de opplevde å bli utfordret i seg selv som deltaker i samtalene. Refleksjon og bevisstgjøring av egne valg var noe flere av fagpersonene trakk fram som en positiv effekt av spillet. Intervjuperson 7 trakk fram viktigheten av å bli minnet på å reflektere rundt egne faglige valg, og hvorfor man velger å gjøre og si som man gjør. I møte med krenkelser som barn har opplevd er det viktig å jobbe med seg selv og hvordan man som voksen fører seg i samtale med barnet.

“Så får du kanskje øynene opp for hvordan du kunne pratet annerledes. Og kanskje ting du egentlig visste om (...). Og med den bevisstgjøringen, vil det gi deg økt selvtillit, økt mestring. Ja, kanskje økt forståelse.”

Intervjuperson 4 vektlegger at det å stille åpne spørsmål og være en lyttende voksen er noe som kommer av bevisstgjøring. Det synes å være stor enighet mellom fagpersonene at man blir bevisst maktforholdet i en voksen-barn-relasjon, og at man som voksen har stor definisjonsmakt.

“Jeg synes det er et helt sinnssykt godt verktøy for oss voksne i forhold til det å lære oss å lytte, og alle de åpne spørsmålene, for vi går jo ofte i fella og må være veiledende hele tiden. Man lærte mye om seg selv, for du må jobbe mye med deg selv gjennom programmet også.”

I dette sitatet beskriver Intervjuperson 3 at det å være altfor veiledende kan hemme den gode samtalen, da det er den voksne som tar kontroll over samtalen og man kan glemme å være åpen for det barnet har å si.

Motivasjon

“Ja, det er sånn irritert-motivert. Trigger ønske om å spille videre. På en måte at det er litt sånn hakkete at det er spill fordi at du så gjerne vil lykkes litt på samme måte når du prøver å veilede folk videre i livet liksom.”

Som nevnt tidligere opplevde Intervjupersonene å bli såpass emosjonelt investert at de kjente på mange ulike følelser. Følelse av ubehag, frustrasjon og irritasjon gjorde at for flere av dem opplevdes simuleringen virkelighetsnært. Intervjuperson 1 forteller at følelsene hen fikk når hen spilte lå nær den følelsen hen får i praksis, og ønske å om lykkes var den samme.

“Noen ganger så tenkte jeg at det forsto jeg, og andre ganger var det sånn “Hallo? Nei, hvorfor det?”. Det var en jeg slet veldig med å komme igjennom, jeg forsto ikke helt hva jeg gjorde feil.”

Her forteller Intervjuperson 2 at når hen noen ganger ble kastet ut, var det vanskelig å forstå hvorfor. Intervjuperson etterspør hvor lærings verdien ligger når man ikke forstår hva man har gjort feil, hva man kunne gjort annerledes eller hva som hadde vært en bedre måte å gå fram på. Likevel var det stor enighet mellom fagpersonen at det å bli kastet ut i stor grad gjorde at de fikk mer lyst til å fortsette og klare å fullføre samtalen.

“Spillet er jo motiverende fordi det gir deg mer kunnskap og en pekepinn på ulike situasjoner som man vil komme opp i.”

Intervjuperson 5 forteller at muligheten for å lære var en stor motivasjon i seg selv. Fagpersonen nevner at å få en pekepinn på hvilke situasjoner man kan komme til å møte i arbeidslivet, som kan vise til at å ha en følelse av å være forberedt er viktig for fagpersonen.

“Du fikk en sånn rød greie. Ja, jeg var jo ute. Det var greit for da tar det så lang tid å enten koble opp den på nytt eller gjøre det på nytt.”

Kun en av fagpersonene opplevde at det å bli kastet ut av simuleringen var demotiverende. Intervjuperson 4 forteller at tidsaspektet og det at det til tider var uklart hvorfor spillet kastet hen ut, gjorde at hen ikke opplevde den samme motivasjonen for å klare å gjennomføre avataren, og fortsette avdekking.

Kompetansebehov

Intervjupersonene rapporterte at de savnet kompetanse på flere områder. Kompetanse rundt hvilke andre instanser som skulle involveres, i hvilken rekkefølge man skulle gjøre ting dersom et barn skulle avsløre krenkelser de har blitt utsatt for. Hvordan man skal stå i vanskelige situasjoner og hvordan man skal gå frem i samtaler som skaper et sterkt ubehag for den voksne var også noe fagpersonene savnet kompetanse på, spesielt når de var studenter.

“Ja, jeg brukte det mest når jeg jobba, (...) og jeg ble ofte satt opp med de som kom med barn der. Ja, og barn er jo litt vanskeligere å prate med.”

Intervjuperson 3 forteller at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ble brukt som et verktøy for å øve seg i praksisperioder under utdanning, og at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ga noen erfaringer på hvordan man skulle snakke med barn i krise.

“Tør jeg å stå i det ubehaget her? Ja, det gjør meg noe og jeg blir emosjonelt ... forstyrret, så da lar jeg være. Så derfor kunne det vært bra. Det gjør noe med meg. Jeg vet ikke alltid hvordan jeg skal møte det.”

Her bruker Intervjuperson 4 sine egne erfaringer fra jobb om hvilket ubehag man kan kjenne på når barn forteller. De forteller også om en opplevelse av usikkerhet rundt hvordan man skal gripe an situasjonen og hvorvidt man klarer å stå i den. Fagpersonen er opptatt av at når man føler seg tryggere i hvordan man kan snakke med barn, blir samtalen bedre for begge parter.

“Hvert fall når du er student, så er det veldig lite av ... Når du kommer opp i vanskelige situasjoner, hvis du må kontakte barnevernet eller andre hjelpetjenester da, så har det hvert fall vært fint å ha noe kunnskap om det.”

Ja, så føler du kanskje ikke har vært nok inne på det da når du har gått på skolen.”

Intervjuperson 5 uttrykker et ønske om mer kunnskap fra utdanningen om hvilke instanser man skal kontakte ved en bekymring og hvordan man skal gå fram. Flere av fagpersonene ga uttrykk for at dette var noe de opplevde stor usikkerhet rundt når de begynte å arbeide. De av fagpersonene som hadde lang fartstid i yrkeslivet rapporterte at dette var noe som hadde kommet etter hvert, med erfaring.

“Ikke noe ene og alene verktøy som jeg ville satse på i vanskelige samtaler. Nei, men jeg synes det er kjempegodt øvingsverktøy i forkant, pluss mye annet som også må være med.”

Her er Intervjuperson 6 opptatt av at både teori og praksis er viktig når det kommer til hvordan man tilegner seg kompetanse. Fagpersonen forteller at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ikke er nok i seg selv til å øve seg på tillitsetablering og å snakke med barn, men at det er et godt supplement. Flere av fagpersonen trakk også fram at de følte seg tryggere i samtaler med barn om vanskelige ting, men at de visste ikke helt om grunnen til dette var Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) eller utdanning, men pekte på at de trodde det var en kombinasjon.

Overføringsverdi

“Det har kjempe overføringsverdi, tenker jeg. Det blir litt på oppbyggingen i en samtale. Hvordan starte, hvordan avslutte og alt innimellom også. Men så feila jeg en del først, jeg gikk kanskje for hardt på, og det var veldig tydelig, det går på det å bremse seg selv litt i dialog.”

Intervjuperson 2 ser at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) har overføringsverdi, og at den ligger i hvordan man i samtale med barn må bremse seg. Dette kan tyde på at fagpersonen ser at i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), som i praksis, er man nødt til å opparbeide og bygge tillit og ikke gå for hardt ut.

“Jobber du med barn, så synes jeg det er veldig relevant og kjempebra trening. En annen form for trening da, enn bare teori. Du får på en måte prøvd det litt sånn i praksis, uten at det faktisk sitter et ekte barn her.”

Her forteller Intervjuperson 3 at noe av nytteverdien ligger i at man får øve seg på å bruke teori, uten at det er i praksis med et ekte barn. Det er stor enighet blant fagpersonene at treningsaspektet er en viktig faktor for at man er motivert til å spille. Og at det blir en trygg måte å få teste ferdighetene sine og kunnskapen man har. Fagpersonen er opptatte av at på grunn av at det minner i stor grad om opplevelser og erfaringer de har fra praksis, og overføringsverdien her, så oppleves det som øving.

“Det er mye enklere på en måte å skape denne tilliten og de gode samtalene. (...) Gjort noe, og ikke sitte rett over hverandre.”

Intervjuperson 3 etterspør flere alternativer når det kommer til det fysiske oppsettet. Fagpersonen viser til en av avatarene hvor avataren kan få tegnesaker og ark mens man snakker sammen, og knytter det opp mot sine egne erfaringer fra praksis hvor fagpersonen opplever at det er lettere å få kontakt og skape den gode samtalen dersom man gjør en aktivitet og ikke sitter rett overfor hverandre.

“Jeg har opplevd at jeg er litt tryggere og at man får litt ideer på det å åpne en samtale og ikke være redd for å gå inn på det temaet, jeg har kjent meg trygg og stødig i det å stå i samtaler med barn. Det har litt med Snakkemedbarn.no og videreutdanning å gjøre.”

Intervjuperson 2 forteller at øvelsen fagpersonen fikk av å spille Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ga en trygghet. Fagpersonene er opptatte av å inneha noen erfaringer fra å snakke med barn om vanskelig temaer gjør at man føler seg bedre rustet til å stå i vanskelige samtaler i praksis. Fagpersonen med det siste sitatet trekker også frem at en pedagogisk videreutdanning kan ha bidratt til at fagpersonen føler seg tryggere i samtaler med barn. Samtlige av fagpersonene opplevde at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) hadde overføringsverdi, men de trakk frem forskjellige punkter. Individualitet hos avatarene, smerteuttrykk, at det er lite som skal til før avatarene lukker seg og du blir kastet ut av samtalen og at følelsene de kjente på under simuleringen var nærliggende følelser de hadde kjent på i praksis var noe fagpersonene trakk frem.

“Du må opparbeide tillit som en sånn grobunn for å komme noen vei. Hvis man bare ruser fram, bare tenkt at man skal rett på målet, så får man ikke tillit, da.”

Tillit tar tid. Tid var noe samtlige av intervjupersonene var opptatt av, og det ble nevnt i alle intervjuene. Til sammen ble “tid” nevnt 96 ganger i de 7 intervjuene. Intervjuperson 6

rapporterte at det tar tid å etablere tillit og at tid ofte er noe de har for lite av i løpet av arbeidsdagen.

“Det er vel mest noe av det mest basale (...), i det er det veldig mange handlingsrom, mye læringsrom.”

Det var stor enighet blant fagpersonen at i tillit ligger det mye handlingsrom, tillit er grunnleggende i en relasjon og det er først når du har opparbeidet tillit at du kan begynne å skape positive endringer. Intervjuperson 4 mener at tillit er noe av det mest grunnleggende man trenger i en relasjon.

“Tillit kommer fra forutsigbarhet.”

Intervjuperson 2 rapporterte at forutsigbarhet i en relasjon er viktig for å kunne bygge tillit over tid.

Fagpersonens møte med avatarene

Et annet gjennomgående tema var hvordan fagpersonen forholdt seg til avatarene underveis i simuleringen. Dette blir presentert nærmere gjennom fem underkategorier; “Språk som eneste verktøy”, “Standardisering”, “Mimikk”, “Andre avatarer” og “Aldersgjenkjenning”.

Språk som eneste verktøy?

“Kommunikasjon, det føler jeg hvert fall er sentralt i det”

Intervjuperson 5 forteller at kommunikasjon, både verbal og nonverbal er sentralt av når det kommer til hvordan man kan bygge tillit.

*“Jeg tenker nonverbale språk er jo en essensiell del av kommunikasjonen (...)
Jeg er helt avhengig av å kunne ha med den delen da.”*

Samtlige av fagpersonene tar opp viktigheten av kommunikasjon, og hvordan kommunikasjon er mer enn det verbale språket. Her forteller Intervjuperson 1 at det nonverbale språket også er viktig i kommunikasjon, som mimikk, stemmeleie og kroppsspråk.

“Og gjennom spillet så ser du jo ganske tydelig, selv om du ikke får samme effekten som når du sitter i samtale, så er det ganske nært. Veldig masse avvisende kroppsspråk.”

Intervjuperson 1 mener at avataren viser avvisende kroppsspråk, men at det ikke kommer like tydelig fram i spillet som det gjør i praksis. Det virker som det er usikkerhet blant fagpersonene om hva de mener om kroppsspråket til avatarene. Samtlige av fagpersonene ble usikre når de ble spurt om kroppsspråket til avatarene. Flere av fagpersonene forteller at de ikke husker hvilke kroppslige uttrykk avatarene hadde, da de fokuserte mest på svaralternativene. Jeg skal komme tilbake til dette senere i kapitlet.

“Så var det kanskje stemmeleie på en og annen avatar. At det bidro til å kjenne på den følelsen man fikk i situasjonen. Men jeg vet ikke om det var så mye i selve bildet eller kroppsspråket eller avataren, kanskje heller mer stemmebruk.”

Intervjuperson 2 mener at den beste måten å lese avatarene på var å lytte til stemmeleiet, og lytte til hva de sa. Det at fagpersonen er usikker på hvor mye kroppsspråk det var, kan vise til at det ikke er så mye tydelig kroppsspråk i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

“Når jeg gjorde oppgaven, så hadde jeg mest fokus på alternativene, og jeg tenkte ikke så mye over hvordan avatarene beveget seg.”

Intervjuperson 7 forteller at hen var mer opptatt av å lytte til hva som ble sagt, og lese på svaralternativene på høyre side av skjermen. Dette kan tyde på at språket blir det største verktøyet i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Standardisering

“Fint at det er veldig forskjellige problemstillinger, fordi alle har forskjellige bagasje, og det kommer ganske fint fram. Det kanskje minner deg på at alle er ulike, og du må gå fram forskjellig.”

Her forteller Intervjuperson 3 at de individuelle casene og avatarene minner om individualiteten man finner hos barn i praksis. fagpersonen ser dette som noe positivt, da dette krever at i likhet med arbeid i praksis, må man gå frem på forskjellige måter med de ulike avatarene for å vinne tillit.

“Hvis du knekker en, så knekker du alle. Det er ikke sant. Jeg synes jo det er veldig godt laget i forhold til at du må bruke deg selv på nytt hver gang.”

Intervjuperson 6 forteller om at hen opplever ikke noen standardisering i casene, og at man må gå fram på forskjellige måter når man spiller forskjellige avatarer. Og at dette er positivt, for slik erfarer de at det er i praksis også. Standardiseringen ligger kanskje heller i hvordan samtalene foregår, og i kroppsspråket, slik som neste underkategori skal ta for seg.

Mimikk

“Da vil jeg kanskje si at de synliggjorde mistillit mer enn tillit.”

Det var stor enighet blant fagpersonene gjeldende uttrykt tillit hos avatarene. De opplevde at det var vanskelig å se når avatarene viste tillit, og at det var lettere å se når de viste mistillit. Intervjuperson 2 opplevde at avatarene hadde minimalt med mimikk, og at kroppsspråket ikke var noe de støttet seg på når de valgte svaralternativer.

“Jeg tror den erfaringen med å lese kroppsspråk kommer på sikt når du har jobbet mye med mennesker. At du liksom lærer deg det, for det også er så vanvittig ulikt.”

Her forteller Intervjuperson 6 at det er fagpersonens erfaring fra praksis som har gitt læring om kroppsspråk og mimikk, og at mimikken som kommer til uttrykk i simuleringen ikke ga en opplevelse av læring.

“Det er klart at du vil ikke få et helt reelt bilde ved å sitte og se på en avatar mener jeg da. Fordi det er så mye mer og du får ikke se alt. Altså, hvordan man krøller tærne eller hvordan man beveger fingrene som er under pulten med de som sitter ved et bord for eksempel. (...) Jeg vil tørre påstå at man får ikke et helhetsbilde.”

Intervjuperson 7 trekker frem at i praksis, det virkelige liv, kan det være andre typer kroppsspråk, men de kommer ikke frem i simuleringen. Det var også stor enighet blant fagpersonen at kroppsspråk er en stor del av kommunikasjonen med barn og kunnskap om dette kommer fra erfaring fra praksis.

Andre avatarer

I dag er moren til Lilly en familieavatar. Før var det også en far, som flere av intervjupersonene hadde spilt. Da jeg spilte igjennom alle avatarene høsten 2023 var det ingen far. Kun beskrivelse av en samtale som en lærer hadde hatt med en far, som læreren opplevde som bekymringsfull.

“Ja, jeg blir engasjert, og det kjennes nesten litt virkelig ut på grunn av at pappaen var liksom i konflikt. Det var lettere når man møtte foreldrene, man fikk et bedre perspektiv på hjemmesituasjonene med foreldrene.”

Intervjuperson 2 forteller om hvordan hen opplevde at faren til en av avatarene ble opprørt. Sinneutbrudd fra foreldreavataren gjorde at fagpersonen ble berørt. Fagpersonen rapporterer at det var positivt å få muligheten til å bli bedre kjent med hjemmesituasjonen og foreldrene til avataren og at dette ga et positivt og troverdig utslag for fagpersonen underveis i simuleringen.

“Men jeg savner kanskje den der introen når man da kontakter en annen voksen i spillet for å liksom diskutere.”

Intervjuperson 6 etterspør flere avatarer for å kunne øve på det som fagpersonen mener er mer virkelighetsnære scenarioer, slik som foreldresamarbeid og kollegasamarbeid. Det er verdt å nevne at da jeg spilte igjennom alle avatarene høsten 2023, var det noen foreldreavatarer som var byttet ut i simuleringen. Familieavatarer som tidligere var en del av simuleringen ble bare nevnt i en introduksjon til en case I den nåværende versjonen av simuleringen.

Aldersgjenkjenning

“Jeg tror du har mer å spille på i kommunikasjonen, fordi at de er kanskje litt lettere å lede? De avslører deg ikke så fort da.”

Intervjuperson 1 forteller om en opplevd likhet mellom simulering og praksis i hvordan alderen på avatarene påvirket casen, svaralternativene og arbeidet med tillitsetablering. De yngste avatarene var ifølge fagpersonen noe lettere å fullføre enn de eldste avatarene.

“På 5 og 6 så er det litt sånn forsiktig og søkende og avventende. De trenger litt pause. Men på 12 og 16, så må du gå kjappere inn i det og spørre mer direkte. Så jeg har blitt kastet ut kjappere.”

Her beskriver Intervjuperson 7 hvordan avatarene trengte forskjellig tilnærming, og kobler dette opp mot alderen på avataren. Flere av fagpersonene forteller at de opplevde at avatarene på 15 og 16 år var vanskeligere å snakke med, enn avatarene på 4 og 5 år. Intervjuperson med sitatet over mener at dette har overføringsverdi til virkeligheten.

Pedagogens møte med teknologien

Det siste funnet som blir presentert er hvordan fagpersonene opplevde teknologien. Dette blir presentert gjennom fire underkategorier; “Sjangerforståelse”, “Ingen fasit”, “Troverdighet” og “Nedlastning”.

Sjangerforståelse

“Det er et spill, jeg tror den har en overføringsverdi, men det tror jeg også kommer litt an på den som gjør det, og menneskets iboende engasjement.”

Intervjuperson 4 er opptatt av at man må ha et engasjement for tematikken i spillet for at man skal ha noe utbytte av å spille det.

“De gjør det ganske vanskelig for deg. Og det syns jeg er en god læringsfaktor. Jeg blir sånn: “Jeg skal knekke denne koden liksom, og hvordan må jeg omstille meg og hva må jeg gjøre annerledes for å for å bli kjent med denne personen?”

Her rapporterer Intervjuperson 6 at et premiss i spillet er å tune seg inn på de ulike avatarene, og at man må bli kjent med dem. Det at fagpersonen bruker ordne “knekke koden” indikerer at fagpersonen er bevisst, eller ubevisst, at det er et spill som skal løses. Fagpersonen viser et målorientert fokus samtidig som hen mener det er viktig å bli kjent med de individuelle avatarene. Man kan stille spørsmål ved om dette dreier seg om at fagpersonen har forstått premissene ved dette spillet, hvor man må gå frem på ulike måter med avatarene, eller om fagpersonen anvender erfaringer fra praksis hvor ingen barn er like.

“Man blir hektet fordi man har lyst til å få de til å åpne seg (...) så må man på en måte jobbe med seg selv og endre tankesettet.”

Intervjuperson 6 forteller om en opplevelse av å bli “hektet” på spillet og motivasjonen kommer fra ønsket om å “knekke koden”. Dette vitner om at simuleringen oppleves som et spill, og at fagpersonen kjenner premissene i et spill.

“Når jeg gjorde oppgaven, så hadde jeg mest fokus på alternativene, og jeg tenkte ikke så mye over hvordan de beveget på seg.”

Her forteller Intervjuperson 7 at underveis lå fokuset på svaralternativene, og ikke på avatarens kroppsspråk og mimikk. Dette kan tyde på at fagpersonen forstår at det er svaralternativene som er viktig for å komme seg videre i spillet.

Ingen fasit

“Når jeg skulle liksom videreføre og lære opp andre i spillet som jobber på andre måter enn det jeg gjorde, så kan folk begynne å liksom rotere spørsmål og tenke at “OK, da kan vi hente (...) spørsmålsguide fra denne, da”. Og det er ikke helt sånn det fungerer. Jeg kan ikke komme med en ferdig mal på spørsmål. Du aner jo ikke hvor samtalene vil ta deg hen.”

Her forteller Intervjuperson 6 om sine erfaringer med simuleringen på arbeidsplassen, og mener at det er viktig å formidle at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ikke er en fasit. Fagpersonen trekker frem at man ikke nødvendigvis vet hvor en samtale tar veien, og at det er en forutsetning å være åpen for det at samtalen skal bli god.

“Man kan ikke kopiere det man har øvd på inn i en samtale. Sånn som mange ofte tror, at har man fått oppskriften.”

Intervjuperson 5 er opptatt av at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ikke er en oppskrift man kan bruke i en samtale med et barn som har en lignende case som en avatar.

Troverdighet

Det var stor enighet blant fagpersonene om hvordan de opplevde svaralternativene til simuleringen. Ofte var det ingen av svaralternativene noe de selv ville sagt, men de forsto

hva som ville vært bedre å si. Andre ganger rapporterte fagpersonen om at de gjettet, da ingen av svaralternativene opplevdes som gode.

“Det var noen av svaralternativene som ikke passet, så måtte man bare velge. Og man var kanskje ikke helt bevisst på hvorfor man skulle ta den setningen eller svaret da. For det tenker jeg er veldig subjektivt, hvordan man er som person.”

Intervjuperson 2 forteller at det ble en del gjetting underveis i simuleringen da hen skulle velge svaralternativene. Fagpersonen henviser til samtalens individualitet og at ingen samtaler er like, og det er man ikke som fagpersoner heller.

“Noen ganger synes jeg det var vanskelig (..). Men det var jo kanskje noe jeg synes var bra, fordi da ser du jo hvor lite som skal til før du kan spore ut i feil retning.”

Intervjuperson 3 forteller at det var vanskelig å velge riktig svaralternativ, og opplevde at man ble fort kastet ut. Likevel er fagpersonen opptatt av at dette gir spillet troverdighet, da en samtale i praksis like fort kan snu, og et barn trekke seg bort.

“At noen av de samtalene hadde vært at du tilbyr Emilie 16: “Skulle vi ha tatt oss den kjøreturen nå og kjøpt is?”

Flere av fagpersonene viser til sine erfaringer fra praksis om at å gjennomføre en samtale mens man gjør en aktivitet har større potensial for å gå bra, enn når man sitter rett overfor hverandre med en pult imellom. Fagpersonen her etterspør muligheten til å velge andre fysiske miljøer og fysiske oppsett som et alternativ i simuleringen.

Nedlastning

“Teknisk sett er det veldig tungt å laste opp og så tar det lang tid, så det var eneste negative i dette her.”

Dette forteller Intervjuperson 1. Ved spørsmål om fagpersonen hadde noen negative erfaringer med simuleringen, var svaret stort sett det samme. Problemer med nedlastning, og at man ble kastet ut av spillet uten å forstå hvorfor, og at det gikk mye tid til å komme seg inn på simuleringen var noe de fleste oppga som en negativ grunn til å avslutte simuleringen tidlig.

“Så gikk jeg inn igjen senere og da fikk jeg ikke samme barna å velge imellom, sånn var det flere ganger når jeg gikk inn på spillet. Tekniske problemer var det eneste som var negativt.”

For Intervjuperson 2 var problemer med nedlastning den eneste negative grunnen. Det var ikke bare langvarig nedlastning av avatarene som var fagpersonene opplevde som problematisk, det var også varierende hvilke avatarer som var tilgjengelige inne på nettsiden.

“Men det er et strevsomt faglig verktøy. Det tar litt tid.”

Intervjuperson 4 opplevde at den tekniske funksjonaliteten var frustrerende nok til at det hadde en større påvirkning på opplevelsen av spillet. Langvarig opplastning av avatarene, og det at det tok lang tid å komme inn igjen når man ble kastet ut, var en demotiverende faktor for denne fagpersonen.

5 Diskusjon

Med fenomenologiske briller har jeg forsøkt å se nærmere på hvordan fagpersonene opplever tillit i simuleringen. Dette er også relevant fordi tillit er et gjentakende begrep brukt på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) sine nettsider. Det var enighet blant fagpersonene om at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er et godt verktøy for å øve på bekymringssamtaler. Ingen av fagpersonene var spesielt kritiske.

Med utgangspunkt i problemstillingen «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)?*» skal jeg nå diskutere studiens funn sett opp imot teori og forskning i tre kategorier. Disse er “Fagpersonenes møte med seg selv”, “Fagpersonenes møte med avatarene” og “Fagpersonenes møte med teknologien”. Noen av refleksjonene glir også over i andre kategorier, da det er mange av de sammen temaene som blir snakket om.

Fagpersonenes møte med seg selv

Her vil det bli diskutert hvordan fagpersonene opplevde møtet med seg selv, når de benyttet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) sett opp imot teori og forskning under temaene «Trygghet i møte med barn» og «Overføringsverdi».

Trygghet i møte med barn

Fagpersonene rapporterte at de følte seg tryggere i samtaler med barn, og at de i større grad turte å oppsøke og stå i disse samtalene. Fagpersonene selv trodde ikke at det var Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) i seg selv som ga denne tryggheten, men at det var en kombinasjon av øvelse, bevisstgjøring og utdanning. Fagpersonene trakk også frem at erfaringer fra praksis ga de knagger å henge det nye de lærte i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), og de mente at her lå det en læringsverdi. Dette kan tyde på at en del av nytteverdien til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ligger i bevisstgjøring rundt egne valg, repetisjon av pedagogisk teori om blant annet betydningen av anerkjennelse, refleksivitet og åpne spørsmål, samt refleksjoner som gir en økt forståelse av seg selv som ansvarlig for barnesamtalen. Fagpersonene savner mer kompetanse og øvelse på bekymringssamtaler, og flere av fagpersonen trakk frem at dette var noe de hadde kjent ekstra på da de var studenter og nyutdannede. Dette kan vise til at det kunne vært mer teori og praksis om samtalemotodikk i de forskjellige pedagogiske grunnutdanningene.

Gamst (2017), Langballe (2011) og Nordhaug (2018) nevner flere grunner til at voksenpersoner ikke handler på bekymring, bevisst eller ubevisst. Noen av disse er frykt for å belaste barn, frykt for konflikt med foresatte og manglende kunnskap om tegn på overgrep og lite kunnskap og erfaring med bekymringssamtaler. Pedagoger tror de vil belaste barn og unge i sårbare situasjoner ved å snakke om overgrep (Goldschmidt-Gjerløw, 2023). Fagpersonene tar også opp at de til tider i sin egen praksis har unngått å ta en samtale med barn fordi de ikke vet hvordan. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan være et verktøy for å øve på vanskelige samtaler, som igjen kanskje kan gjøre at man har tillit nok til seg selv som voksenperson til å stå i ubehaget en bekymringssamtale kan føre med seg. Fagpersonene tok opp at de syntes det var en positiv ting at noen av casene på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) var grove, da man også kan møte barn som har blitt utsatt for grove krenkelser i arbeidslivet, i virkeligheten. Her ligger det også en bevisstgjøring. Noen barn blir utsatt for grov omsorgssvikt og andre grove krenkelser, som kan være svært ubehagelig å ta inn over seg.

Å bryte barnets egne grenser, såre og krenke barnet er også noe mange voksne er redde for å gjøre (Killèn, 2017). Likevel er det bedre å snakke med barn om vold og overgrep enn det er å la være (Langballe, 2011, s. 4). Andre grunner til at en fagperson velger å ikke agere på en bekymring kan være lojalitet til foreldrene, sympati med foreldrene som har et utfordrende barn, at symptomene blir kamuflert av diagnoser, ubehag for voksenpersonen, smertefullt å erkjenne at barn har blitt utsatt for grove krenkelser og ikke minst frykten for å ta feil. For å forebygge at en fagperson ikke skal la være å handle på en bekymring, trengs det kunnskap og bevissthet rundt disse barrierene, evnen til å reflektere rundt sine egne bekymringer for å handle, og kunnskap om hvordan man skal gripe situasjonen og samtalene. Å ha kjennskap til ulike samtalemetodikk som TBO og DCM, kan kanskje også virke forebyggende, men teori alene trener ikke ferdigheter i å samtale. Det er det øvelse som bidrar med. Både TBO og DCM - metodikkene gir noen klare føringer, samtidig som de skaper stor fleksibilitet til hvordan man kan gjennomføre en bekymringssamtale (Langballe, 2011; RVTS, 2023). Slik kunnskap var også noe fagpersonene etterspurte.

Fagpersonene fortalte selv om at de hadde opplevelser av sterkt ubehag når barn i virkeligheten begynte å fortelle, og at de kunne trekke seg unna. Kanskje kunne det blitt implementert kunnskap om hva som kan gjøre at en voksen ikke handler på en bekymring i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)? Kunne det vært lagt inn en feedback om denne vanlige reaksjonen hos voksne for å ta dette fenomenet på alvor? Mer kunnskap i feedback i simuleringen om relasjonell tilnærming kan også være av verdi, da dette har fokus på hvordan fagpersonens barnesyn kan påvirke hvordan fagpersonene tolker meningsinnholdet i samtalen (Gamst, 2017, s. 55). De som har forsket på bekymringssamtalen virker opptatte av hvilke grunner som kan hindre voksne i å handle på en bekymring.

Det var tydelig størst engasjement om kategori 1, «Fagpersonens møte med seg selv», og da spesielt egne følelser som oppsto underveis i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Det var generelt stor enighet blant intervjupersonene om at de kjente på flere ulike følelser, deriblant mestring, frustrasjon og ubehag på grunn av casenes innhold, og at de opplevde selv at spillet hadde en læringsverdi. Fagpersonen rapporterte at de hadde fått inspirasjon til nye innfallsvinkler til bekymringssamtalen, men de virket mest opptatt av å bli minnet på at alle barn er ulike og trenger forskjellige tilnærminger. Øvelse på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan gjøre at den reelle samtalen med barn i praksis blir litt mindre skummel, og at fagpersonen får en økt tillit til seg selv, samt at de blir mer i stand til å oppfylle barns rettigheter. Likevel er det kanskje fagpersonens møte med seg selv som gir størst utbytte, og ikke like mye selve lærings faktoren i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), siden det var dette som virket å engasjere fagpersonene mest.

Ingen av fagpersonene var direkte negative til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), men det at de med lengre erfaring fra arbeid med barn hadde flere kritiske refleksjoner til hvor nytteverdien til spillet ligger, kan vitne om at erfaring fra praksis kan gi mer trygghet. Kan man oppnå den samme tryggheten gjennom en simulering hvor utfallet ikke får noen virkelige konsekvenser, på hverken godt eller vondt? Eller er den erfaringen som faktisk trengs for å oppleve en form for ekte trygghet den man får av å ha opplevd at man har mestret en utfordrende situasjon i praksis? Man kan stille spørsmål ved om det går an å få atferdsendring og øvelse i tillitsetablering uten å være til stede fysisk i livsverdenen, da hverken kroppen til spilleren eller barnet er med i spillet. Det er på likvis, og spilllets oppbygging trekker blikket mot svaralternativene og ikke så mye mot barnet.

Tillit tar tid (Spurkeland, 2020) Er det en reell mulighet til å få øvd på tillitsetablering, og få utbytte av denne øvingen, gjennom Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)? I mange av casene er man enten lærere eller andre voksenpersoner som har kjennskap til barnet, og det kommer ikke så godt fram i spillet at noen av relasjonene som var mellom en kontaktlærer og en elev var bygd over tid. Hvis barn forteller om krenkelsers, så gjør de det når de har opplevd trygghet og tillit over tid med kjente voksne i barnehage og skole (Skjørten et al., 2016). Kontinuitet blant ansatte er en av flere beskyttelsesfaktorer fordi da kan den ansatte fange opp et barns endrede atferd og stille seg spørsmål om hva grunnen kan være til det.

Fagpersonene tok også opp at forutsigbarhet er viktig når man skal bygge tillit. Fagpersonene trakk frem hvordan det kan ta "*kjempelang tid å bygge tillit*". Det først når du har opparbeidet tillit, at man kan begynne å skape positive endringer. Det største arbeidet med traumebevisst omsorg, blir gjort i det hverdagslige (Bath & Seita, 2019). Ved å jobbe med traumebevisst omsorg og relasjonsbygging over tid, kan man kanskje oppnå å bli en forutsigbar voksen for et barn som har blitt utsatt for vold, overgrep eller omsorgssvikt. Casene foregår ofte som nevnt over, mellom en voksen og et barn som allerede har en kjent og etablert relasjonen.

Overføringsverdi

Som nevnt tidligere ble fagpersonene emosjonelt investert når de spilte Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Fagpersonene rapporterte at frustrasjonen de følte når de ble kastet ut var en del av motivasjonen til å fortsette og "knekke koden". Det var enstemmig enighet blant fagpersonene om at de opplevde at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) har overføringsverdi til praksis. Selv om de mente at overføringsverdien lå forskjellige steder, trakk flere av fagpersonene frem at de kjente på følelser som minnet om følelser de hadde kjent på i praksis i møte med barn. Fagpersonene fortalte at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ikke er en fasit, og avatarene trenger forskjellige fremgangsmåter for å klare å fullføre. Det er også noen grove caser, hvor avatarene sier ting som fagpersonen opplevde som ubehagelig, selv om det var en simulering. Her ligger det også en overføringsverdi, det kan oppleves som forberedende for en student som ikke har lang erfaring med å snakke med barn. Man kan øve på å takle egne følelser.

Barn reagerer på ulike måter og har forskjellige behov, og dette mente fagpersonene kom frem i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Likevel var det ingen av fagpersonene som snakket om «toleransevinduet», og hvordan noen barn blir passive mens andre utagerer når de opplever overveldende følelser. Det ble heller ikke nevnt noe om hvorvidt de opplevde at avatarene kunne bli trigget. I en bekymringssamtale med barn, kan det være nødvendig med kunnskap om hvordan det kan synes når et barn blir «dyttet» ut av «toleransevinduet», for å kunne hjelpe barnet med affektregulering, eller det som også kalles følelsesregulering. Det kroppslige, som handler om å tune seg inn, og berolige med sin tilstedeværelse i rommet, får man ikke øvd på i simuleringsspillet.

Av de tre pilarene i traumebevisst omsorg blir trygghet nevnt gjentatte ganger på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Relasjon blir også brukt noen ganger i simuleringen, men affektregulering som uttrykk eller term blir ikke mye brukt. Det uttrykket er oversatt til mer folkelig uttrykk og synonymer som: overveldende følelser, stress og press. Spillerens manglende affektregulering er synliggjort i avatarenes kroppslige reaksjoner som gråt, sinne og stillhet, eller at spilleren blir kastet ut av spillet. Forstår spilleren at barnet blir trigget av valgte ord, at spilleren trenger å gå frem på en annen måte og at det kalles affektregulering? Begrepsinnlæring er pensum for studenter og begrepene skal visualiseres og konkretiseres, samt bli noe du kan ta med deg inn i praksis og kommende yrker, men det forutsetter at spilleren skjønner at det er affektregulering hen øver på.

Det kan mulig tilføre en ekstra læringsverdi til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), dersom man inkluderte temaer som triggere, «toleransevindu» og traumebevisst omsorg og annen samtalemetodikk som DCM. Barn som er utsatt for overgrep blir statistisk sett oftere utsatt for nye krenkelser, såkalt reviktimisering (Nordanger & Braarud, 2017; (Thoresen & Hjemdal, 2014). Å ta bekymringssamtalen, sett i et livsløpsperspektiv kan forebygge nye overgrep.

Traumer kan gi barn et smalt «toleransevindue» og voksne kan oppfatte barnets smerteuttrykk som avvisninger, mens det heller kan tolkes som tegn på voksnes ansvar for å lytte til barnet, uansett dets oppførsel. Barn som voksne kaller utålmodige, aggressive eller apatiske, sett med «toleransevindue-modellen» har bare normale reaksjoner på unormale hendelser. Barn viser fight eller flight når de er over «toleransevinduet» og freez når de er under «toleransevinduet» (Nordanger & Braarud, 2017). Barns reaksjoner er voksnes ansvar å klare å regulere inn i «toleransevinduet», slik at barnet får trygg støtte til å komme tilbake i sin balanse. Dette kan legges føringer på en bekymringssamtale med et barn, og det kan derfor være nødvendig med kunnskap om disse reaksjonene og voksnes ansvar for affektregulering.

Likevel opplevde fagpersonene ikke at spillet er standardisert. De mente det var positivt med forskjellig avatarer som hadde ulike reaksjonsmønstre og ulike behov for hvordan man måtte tilnærme seg casen. Introduksjonen av andre avatarer var også noe som fagpersonen opplevde som positivt, da foreldre- og kollegasamarbeid er en stor del av arbeidshverdagen for de fleste fagpersoner. I tillegg mente fagpersonen at det lå en overføringsverdi i aldersgjenkjenning i spillet. Fagpersonene opplevde at hvordan avatarene i ulike aldre trengte forskjellig tilnærming, lå nær deres erfaring fra praksis. Det kan virke som at når det gjelder utforming av selve avatarene har Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) designet caser og ulike scenarier som fagpersonen kunne kjenne igjen fra sin praksis.

Fagpersonens møte med avatarene

Her skal jeg diskutere hvordan fagpersonene opplevde møtet med avatarene i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) sett opp imot teori og forskning under temaene «Kommunikasjon i Snakkemedbarn.no», «Det fysiske miljøet» og «Tilbakemeldinger».

Nonverbal kommunikasjon i Snakkemedbarn.no

Fagpersonen var opptatt av kommunikasjon som en stor del av tillitsetablering. Flere av fagpersonene trakk frem de ulike formene av kommunikasjon, og hvordan den nonverbale kommunikasjon ikke kom tydelig fram i Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er ikke tilstrekkelig til å få øvd seg på kroppsspråk. En av fagpersonen tok opp hvordan man ikke kunne se om et barn vred hendene under bordet. Fagpersonene fortalte at avatarene hadde lite mimikk, og at det var på tonefall og stemmeleie de i størst grad leste avatarene. Flere av fagpersonene var opptatte av at den nonverbale delen av kommunikasjon er like nødvendig for å lese et barn, som den verbale delen. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan være god trening med tanke på den verbale

delen av kommunikasjonen, og man får øvd seg på å stille åpne spørsmål og gjenta hva barnet sier og trygge med ord. Men man får ikke øvd seg på å lese hele barnet, eller registrere at det barnet sier ikke stemmer overens med kroppsspråket. Et barn kan fortelle at det går fint, men samtidig sitte urolig på stolen, ha skjelvende lepper og tårer i øynene. Det er også ofte gjennom kroppsspråk at man kan få en bekymring, da barnet kan ha en atferdsendring eller vise på andre måter med kroppen at det har blitt utsatt for omsorgssvikt (Nordhaug, 2018).

Man kan stille spørsmål ved hvorvidt en voksen kan vise anerkjennelse til et barn uten å selv ta bruk av kroppsspråk og mimikk, da anerkjennelse ikke bare kommer av det man sier (Jordet, 2022). Anerkjennelse handler om både kroppsspråk og atferd (Skoglund & Åmot, 2022) og som voksen er det nødvendig å være bevisst og reflektere rundt sin egen fremtoning i møte med barn for å kunne bygge tillit. Alle barn trenger å føle på følelsesmessig bekreftelse (Skoglund & Åmot, 2022), og dersom man fremtrer anerkjennende kan man også begynne å bygge tillit. Som spiller får man ikke øvd på å være en anerkjennende voksen ved å bruke kroppsspråk. Anerkjennelse er også viktig i samtalemotodikken DCM (Langballe, 2011) og her er respekt og empati forutsetninger for tillitsetablering. Man kan argumentere for at man ikke kan øve på å være en empatisk og respektfull voksen uten å ta i bruk den nonverbale kommunikasjonen.

Når fagpersonene reflekterte rundt hva de opplevde som positivt med Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) la de ikke vekt på hva de hadde lært, men at de fikk en bevisstgjøring på egne valg. I tillegg rapporterte de om opplevelsen av å bli kjent med seg selv i barnesamtaler, og hvor ubehagelig det kan være. Dette kan vise til at spillingen ikke bare aktiverer engasjement, men også spillerens tidligere erfaringer med kommunikasjon.

Tilbakemeldinger

Fagpersonene fortalte at noe av frustrasjonen de kjente på kom av at de ikke forsto tilbakemeldingene eller hvorfor de ble kastet ut. I det virkelige liv får man ikke en konkret tilbakemelding fra barn hva man gjorde feil som voksen eller hva man burde gjort annerledes. Barn viser ulike typer smerteuttrykk fordi man som fagperson ikke har evnet å hjelpe barn med affektregulering, være anerkjennende nok eller man har ikke etablert tilstrekkelig med tillit. Likevel kunne nettopp flere konkrete og tydelige tilbakemeldinger vært viet mer plass i simuleringen, for å mulig øke læringsverdien.

Svaralternativene var også et gjentakende tema blant fagpersonene, og var en av de få tingene fagpersonene opplevde som noe negativt med Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023). Flere av fagpersonen fortalte at dersom de var usikre på hvilket svaralternativ som var mest riktig underveis i simuleringen, gjettet de. Hvor ligger læringsverdien når fagpersonene bare

gjetter på svaralternativet, og ikke skjønner hvorfor de blir kastet ut? Tilbakemeldingene er ikke spesifikke på hva innen traumebevisst tilnærming man feilet på og hvilke av de tre pilarene (Bath & Seita, 2019) man bør øve mer på. Kanskje skulle det i starten på nettsiden stå en anbefalt rekkefølge på hva man bør lese først før man spiller. Klikker man seg inn på *Tips til samtalen* på forsiden til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) får man tips til hva man kan gjøre før, under og etter samtalen som hvordan etablere kontakt, vise følelser i samtaler med barn, samt informasjon om hva som hindrer barn i å fortelle. Men i en hektisk hverdag kan dette være lett å hoppe over og å gå rett til simuleringen. Burde disse tipsene vært obligatoriske å gå igjennom for å komme til simuleringen? Er læringseffekt og progresjon kanskje avhengig av at spilleren har fått undervisning eller kurs i traumebevisst omsorg? Slik kan spilleren skjønne mer av tilbakemeldingene, hvorfor hen ble kastet ut av spillet og videre lære av feil.

Går man inn på *Tips til samtalen* og så videre inn på Simulering som metode (RVTS, 2023) ser man ordet *læring* brukt flere ganger. Fagpersonene virket som sagt mer opptatt av bevisstgjøringen de satt igjen med etter å ha spilt, enn av hva de hadde lært. Det ser ut som fagpersonene selv opplevde økt selvtillit og trygghet i møte med bekymringssamtaler med barn, men de fikk kanskje ikke direkte læring om å etablere tillit, være anerkjennende og hvordan man fremmer tillit hos barn.

Faren til Hugo 12 år var tydelig opprørt og har blitt fjernet i de siste oppdateringene. Kan det være fordi RVTS (2023) har fått tilbakemeldinger på at det ble for mye og fjernet fokus fra samtalen med barnet?

Det fysiske miljøet

Fagpersonene etterspør flere alternativer på det fysiske miljøet rundt bekymringssamtalen. Fagpersonene anvender sine egne erfaringer fra praksis, og viser til at det å sitte rett overfor hverandre under samtale, ikke nødvendigvis er den beste måten. Rommets utforming, posisjoneringen til deltakerne i samtalen og ventilasjon er alle faktorer som kan påvirke samtalen både positivt og negativt (Kvelling, 2021). Dersom Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) av ukjente grunner helt bevisst har valgt å ikke tillegge dette større plass i simuleringen, burde det kanskje ha vært en påminnelse om at å variere det fysiske miljøet, eller å gå seg en tur dersom det er mulighet, kan gi positivt utslag i bekymringssamtalen.

Den første pilaren i traumebevisst omsorg er trygghet (Bath & Seita, 2019). Dette kan tyde på at Bath og Seita (2019) anser trygghet som det viktigste i traumebevisst omsorg. I Maslow sin behovspyramide (Mørch, 2021) er ikke trygghet det mest grunnleggende mennesker trenger, det er de fysiologiske behovene. Trygghet er det andre nivået. Har Bath og Seita (2019) gått for fort fram i sin tilnærming? Det fysiologiske må ikke glemmes, barn viser ofte

fysiske symptomer på grov omsorgssvikt (Nordhaug, 2018), og klarer ikke alltid å lytte til sin egen kropp. Traumebevisst omsorg er opptatt av trygghet, men kan man som barn ta seg tid til å kjenne seg trygg dersom man har veldig vondt i magen, må på do eller er sulten eller trøtt? Kanskje Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) burde vurdert å legge disse kroppslige hensynene inn i simuleringen som alternativer, for å minne fagpersoner på at fysiologiske behov trenger plass i bekymringssamtalen.

Fagpersonens møte med teknologien

Videre skal jeg diskutere hvordan fagpersonene opplevde teknologien rundt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) sett opp imot forskning og teori, under temaene «Målorientert fokus», «Ikke en fasit» og «Nedlastning».

Målorientert fokus

Fagpersonene viste sjangerforståelse når de spilte simuleringen, og forholdt seg til Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) deretter. Flere av fagpersonene brukte uttrykket “knekke koden” og at de skulle “klare det”. Dette kan vise til et mer målrettet fokus, i stedet for fokus på prosessen og hvert trinn. Flere av fagpersonene var opptatt av å “vinne” eller prestere noe. Fagpersonene rapporterte at de husket ikke så godt hvilke kroppslige uttrykk avatarene viste, da de var mer fokuserte på svaralternativene for å komme seg videre i simuleringen. RVTS (2023) har lagd en simulering som engasjerer stort. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) bruker ordet simulering på sine nettsider, men minner en spill-simulering med et allerede forhåndsbestemt mål med begrensede regler spesifikt for denne simuleringen (Dorn, 1989). Havner fokuset på riktig sted, når spilleren får et ønske om å prestere? For som fagpersonene var opptatt av, vet man ikke hvor en bekymringssamtale tar veien. Bør ikke fokuset eller målet i en bekymringssamtale dreie seg om å etablere tillit hvert sekund og være en trygg voksen, og ikke å få et barn til å si noe den voksne har bestemt seg for på forhånd? I Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) blir casene avsluttet når spilleren har fått avataren til å snakke eller fortelle. Kunne det vært andre caser hvor hovedmålet er å bygge en relasjon og etablere tillit?

Å gi studenter mer frihet i klasserommet og en mer aktiv rolle i sin egen læring gjennom spill-simulering kan være hensiktsmessig (Auman, 2011, s. 160). Noen av fagpersonen hadde prøvd simuleringen i fellesskap med kollegaer og medstudenter, men de hadde i hovedsak brukt simulering alene. Det er mulig om fagpersonen hovedsakelig hadde brukt simuleringen sammen med andre, at de hadde hatt andre opplevelser av simuleringen.

Fokus i praksis er kanskje å skape et trygt og anerkjennende miljø gjennom arbeid med å etablere tillit og å jobbe med traumebevisst omsorg. Skal man måle hvor vellykket en samtale har vært ut ifra hvor mye informasjon barnet har gitt, eller kan det være en like god målestokk å reflektere rundt hvorvidt man har vært en anerkjennende voksen, hjulpet barnet med affektregulering og bygget relasjon. Det kunne kanskje vært viet mer plass i simulering til fokus på selve prosessen og samtalemiljøet for å gjøre det enda mer troverdig, og på barns premisser.

Det virker som at fagpersonene har forstått og godtatt premissene til et spill. De er klar over at avatarene ikke ser dem, og at fagpersonens uttrykk ikke virker inn på utfallet til simuleringen. Fagpersonene nevner ikke viktigheten av eget uttrykk i tillitsetablering. Langballe (2011) argumenterer for at den voksne ikke skal ta over samtalen. Da trengs det bevissthet, kunnskap og øvelse. Spurkeland (2020) mener at relasjonsbygging krever en kombinasjon av holdninger, ferdigheter og kunnskaper. Gir det å bruke Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) økt bevissthet på hvordan man som voksen fremstår for et barn? Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) gir noe kunnskap, ferdigheter og øvelse, men er det tilstrekkelig med tanke på at man øver seg foran en skjerm og ikke et autentisk barn?

Gamst (2017) trekker frem hvordan barnesynet påvirker hvordan vi forstår bekymringssamtalen og at måten den voksne kommuniserer på, virker inn på kvaliteten på samtalen. Kunne Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) inkludere noen flere tilbakemeldinger, kanskje fra mentoren, som viser til hvordan kroppsspråk, holdninger, barnesyn og kunnskaper til den voksne også påvirker utfallet av samtalen i et øyeblikk. Fagpersonene fortalte at de syntes det var lettere å beskrive hvordan avataren viste mistillit enn hvordan de viste tillit. Hvordan blir det å jobbe med tillitsetablering i praksis etter å ha øvd på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) hvis man ikke får kunnskap om hvordan tillit kan se ut?

RVTS bruker ordet simulering på sine sider (RVTS, 2023) og hevder at simulering er en aktiv læringsform for økt læringsgevinst fordi du selv tar del i din egen læring ved å produsere svar, ta valg og reflektere med kolleger. Man kan stille spørsmål ved hvor stor grad man faktisk produserer egne svar, da man velger mellom ulike svaralternativer. Har simuleringen størst læringsgevinst når man spiller sammen med noen andre?

Ikke en fasit

Det virket å være stor enighet blant fagpersonen når det gjaldt viktigheten av å huske på at Snakkemedbarn.no (RVST, 2023) ikke er en fasit. Fagpersonene var opptatt av at man som voksen må forholde seg åpen til hvor samtalen kunne føre. Det er forskjell på mennesker og tillit er subjektivt og vanskelig å forklare (Grimen, 2009). Hva et barn trenger for å vise tillit trenger ikke å være det samme som hos et annet barn. Følelsen av å bli anerkjent er også

subjektiv (Jordet, 2022), og kan heller ikke bare overføres fra barn til barn. Barn har ulike typer triggere (Andersen, 2016), og noen barn har sterkere triggere enn andre. Andre barn kan ha større tåleevne og blir ikke «dyttet» like fort ut av «toleransevinduet» (Nordhaug, 2018), men det kommer også an på den voksnes oppførsel og hvordan hen trigger. Man kan ikke ta utgangspunkt i en fremgangsmåte som fungerte fint i en samtale med et barn, og derfor forvente at det skal ha samme virkning med et annet barn.

Likevel var fagpersonene enige om at det var en synlig individualitet blant avatarene, og at alt fra alder til type case og avatarens personlighet ga fagpersonen erfaringer om at de trengte forskjellige tilnærming.

Nedlastning

Det er ulik måte å spille Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) på. RVTS kjører både digitale og fysiske kurs hvor poenget er at man skal spille i mindre eller større grupper, da blir det andre typer menneskemøte. Nedlastning var noe fagpersonene trakk frem som de opplevde som negativt, fordi det tok så lang tid. Det kan virke som dette har blitt forbedret med de seneste oppdateringene til RVTS (2023).

Mine fagpersoner har hatt individuelle spillopplevelser. Teknologien har blitt mer og mer hjelpsom for fagpersoner som er ute etter å lære om å tåle utfordringer i sitt arbeid for å bygge tillit med barn, og virtuelle virkelighet (VR) vil antagelig gi enda mer troverdig øvelse for studenter og fagpersoner hvis det man skal øve seg på er å tåle mistillit, motvillighet, smerteuttrykk og uteblitt tillit.

6 Avslutning

I dette siste kapittel blir oppsummerende refleksjoner presentert, sett opp imot problemstilling «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)?*». Det ble gjennomført en kvalitativ studie hvor jeg intervjuet fagpersoner med pedagogisk utdanning, og som jobber med barn og unge. Jeg gjennomførte en tematisk analyse med et fenomenologisk perspektiv. Jeg drøftet antakelsene til Fafo (2020) opp imot funnene fra min studie.

Hovedfunnene er: Fagpersonene opplevde størst nytteverdi i bevisstgjøringen simuleringen ga, erfaringen av hvor ubehagelig det kan være og at man kan øve seg på å håndtere egne følelser. Det kan virke som fagpersonene ikke lærer så mye om kroppsspråk ved å bruke simuleringen, selv om nonverbal kommunikasjon er viktig i anerkjennelse i bekymringssamtaler med barn. Hva man får ut av å benytte seg av simuleringen handler om spillerens iboende engasjement og tidligere erfaringer. Fagpersonene opplever at simuleringen gir størst utbytte som supplement til arbeidserfaring og utdanning. Fagpersonene etterspør kompetanse på hvordan man snakker med barn om alvorlige temaer. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan ikke bli brukt som en fasit i samtaler med barn. Samtalens fysiske aspekter kan påvirke samtalen både positivt og negativt, men det får de ikke øvd på.

Oppsummerende refleksjoner

Jeg skal reflektere i denne avslutningen i hvilken grad jeg har klart å besvare problemstillingen. Fenomenologi handler om å sette seg inn i personens opplevelse av egen virkelighet, eller deres livsverden. Jeg som forsker legger til side min egen forståelse av verden for å bli kjent med intervjupersonenes forståelse (Dalen, 2011, s. 18). Gjennom kunnskap om samtalemetodikk, erfaring og øvelse fra å snakke med barn, god forberedelse og arbeid med tillitsetablering kan man få gode bekymringssamtaler med barn. Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kan kanskje være innoen alle disse punktene på ulike måter. Men med bakgrunn i fagpersoners opplevelser med spillet og erfaringer fra yrkene sine, presentert tidligere i oppgaven kan man argumentere for at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) fungerer best som et supplement til fagteori, workshop i utdanningen og erfaring med reelle barnesamtaler. RVTS (2023) argumenterer for at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er demokratisk og tilgjengelig for alle som jobber med barn.

For studenter eller ufaglærte som har mindre av enten fagkunnskaper eller erfaring kan spillet kanskje oppleves som mulighet til å bli kjent med ulike spørsmålstyper og å bli bevisstgjort på egne følelser. For fagpersoner som innehar både teori om samtaler og

erfaring fra feltet vil kanskje Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ha sin største nytteverdi i refleksjoner rundt egne valg og påminnelse om at det nonverbale mangler i spillet, og er viktig i den autentiske bekymringssamtalen.

Hva man får øvd på når man spiller Snakkemedbarn.no handler om hva som blir aktivert i spillerens livsverden: "spillerens iboende engasjement", spillerens iboende kunnskaper og erfaringer. Dette kan knyttes opp mot at fagpersoner med lengre yrkeserfaringer hadde flere kritiske refleksjoner rundt Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023), da de kan ha noen flere erfaringer med hva som fungerer og ikke når man snakker med barn. Det kan virke som de som ikke hadde jobbet like lenge var noe usikre, og ønsket mer veiledning underveis. Kunnskap om egne og andres følelser trengs i arbeidet med å avdekke og forebygge vold, overgrep og omsorgssvikt. Simuleringen er et bidrag på veien selv om nonverbal kommunikasjon ikke blir øvd på. Det kroppslige må øves på, på andre måter hvis vi skal kunne være en trygg og forutsigbar voksen som tåler å stå i ubehagelige situasjoner, med barnets beste for øye.

Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) kunne hatt med mer om triggere, «toleransevindue» og traumebevisst omsorg. Dersom man skal ha en bekymringssamtale med et barn utsatt for grove krenkelser, vil disse temaene være relevante da barn mest sannsynlig vil være sterkt preget av sine opplevelser, og ha et smalere «toleransevindue».

Det er mulig hvordan du spiller Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) har stor påvirkning på hvilket utbytte spilleren sitter igjen med. Spill-simulering er fordelaktig da det er en aktiv læringsform (Auman, 2011). Å spille Snakkemedbarn.no sammen med andre kan gi større rom for simulering til å virke som en aktiv læringsarena, kontra det å spille alene som kan gi mindre rom for å reflektere over hva som gikk galt i samspill med andre.

Intervjupersonene uttrykker ekte engasjement for tillitsetablering og for det å jobbe mot barnets beste. Det kan virke som de kan mer enn de tror selv, da bevisstgjøring over egne valg var et gjennomgående tema i studien. Det er nødvendig å reflektere rundt seg selv som voksen i forkant av en bekymringssamtale (Kvelling, 2021) og spillet bidro med det. Dette opplever jeg at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) ga fagpersonene mulighet til fordi de var mest opptatte av egen bevisstgjøring i forhold til egne valg.

Jeg hadde et mål om å svare på problemstillingen min; «*Hvordan opplever fagpersoner at de får øvd på å etablere tillit i samtaler med barn, ved bruk av simuleringsspillet Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023)?*». Fagpersonene rapporterte at de følte seg noe tryggere i samtale med barn etter simuleringen, men flere påpekte at dette også kunne ha sammenheng med videreutdanning om temaet. Det var stor enighet blant fagpersonene om at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) var godt verktøy, men at den største nytteverdien var

som et supplement til erfaring og kunnskap om teori. Fagpersonene var også stort sett enige at *“det tar kjempelang tid å bygge opp tillit”* og at tillit, trygghet og nonverbal kommunikasjon er forutsetninger for at en relasjon skal bli god.

Kvello (2021) trekker frem viktigheten av å rette blikket innover, og reflektere over sin egen profesjonsutøvelse før man snakker med barn. Med utgangspunkt i fenomenologisk perspektiv kan det derfor se ut som at fagpersonene opplever at de får øvd på trygghet og tillitsetablering. Dersom fagpersoner opplever å få øvd på tillit ved bruk av Snakkemedbarn.no (2023); er det på grunn av bruk av simuleringen i seg selv, eller kan det handle om at de allerede har en pedagogisk grunnutdanning, arbeidserfaring og allerede øvd og trent på tillitsetablering i praksis? Om det å benytte seg av simulering har en utslagsgivende effekt i tillitsetablering med barn, er en annen problemstilling, og en annen studie som må inkludere barn. Det er usikkert om de lærer noe nytt om hvordan etablere tillit med barn. De kan likevel ha det gøy som spillere.

Fafo (2020) antok at det er nødvendig med kompetanseheving blant fagpersoner som jobber med barn når det gjelder å snakke om vold og overgrep. Dette kan funnene fra denne studie også tyde på, da dette var noe fagpersonene tok opp. Fafo antok at Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) demokratiserer kunnskap, også for de ufaglærte og at det er et verktøy som kan brukes av alle uansett utdanning (Fafo, 2020). Verktøyet er gratis og tilgjengelig for bruk for alle på nett (RVTS, 2023). Det er demokratisk i den forstand, men funnene i denne studien kan tyde på at bakgrunnen din kan påvirke hva man får ut av det å benytte seg av simuleringen. Fagpersonene fortalte at de følte seg tryggere i samtale med barn etter å ha brukt Snakkemedbarn.no, og at simuleringen har overføringsverdi til praksis med mange gode elementer fra hvordan det kan utspille seg i det virkelige liv. De fysiske elementene som kroppsspråk og kroppslige hensyn hadde ikke den samme overføringsverdien. Fafo (2022) skrev i rapporten om implementering av spillet at RVTS ikke hadde lyktes i høyere utdanning. Ifølge mine intervjupersoner er det en målgruppe man bør satse mer på i framtiden. RVTS har hatt webinarer med grupper på Facebook. De er fortrinnsvis ikke for studenter, men for yrkesaktive.

Intervjupersonene opplevde at de fikk en «pekepinn» på ulike situasjoner som de kunne møte i fremtiden, og følte seg litt mer forberedt av den grunn. Ved å øve på å takle egne vanskelige følelser og case følte fagpersonene seg mer rustet til å snakke med barn i virkeligheten.

Styrker og svakheter ved studien

Noen kaller styrker og svakheter for muligheter og begrensninger. Jeg har tolket funnene på den måten som er presentert i det forrige kapitlet, men noen andre ville kanskje tolket de

samme funnene på en helt annen måte. En annen forsker ville kanskje også fått helt andre funn, med samme problemstilling. Vi har forskjellige opplevelses- og erfaringsverden, og har derfor ulike briller.

En svakhet kan være at mange av fagpersonene spilte spillet før de siste oppdateringene til RVTS kom, noen avatarer har kommet til og noen har blitt fjernet og utsendet på Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) er annerledes. Da jeg spilte simuleringen høsten 2023 så var selve nedlastingen raskere enn da jeg spilte våren 2023. I tillegg var det "oppussing" på nettsiden, dette kan også ha påvirket nettsidens funksjonalitet i en periode. Jeg var klar over disse endringene og tilpasset intervjuene slik at vi snakket om det samme selv om spillets layout var litt endret. Jeg hadde også bilder av spillet slik at jeg var sikker på at vi refererte til samme avatar og sted i spillet. Jeg har selv prøvd alle avatarene, men det er mulig jeg ikke har vært innom alle de forskjellige rutene (scenariene) man kan ta for å fullføre en case. Det er for eksempel mulig at temaer som traumebevisst omsorg, triggere og «toleransevindu» blir nevnt i den nyeste versjonen av Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023).

Det er en svakhet med kun sju intervjupersoner. Det er ikke nok til å generalisere, men man kan få økt innsikt i enkeltmenneskers opplevelser. Ingen kan ta fra fagpersonene hvordan de opplevde simuleringen. Med et fenomenologisk perspektiv og intervju som metode får man gått i dybden og høre hvordan intervjupersonene opplevde å spille avatarene.

En styrke med intervju digitalt kan være at man kan gjøre det fleksibelt uavhengig av geografi og sykdom. Man kan stille til intervju hjemme hos seg selv, i et trygt og kjent miljø. Ingen av intervjupersonene avlyste intervjuet. Likevel kan det også ha vært en svakhet under de intervjuene hvor jeg ikke satt i samme rom som intervjupersonen, for noen trenger kanskje nærhet i samme rom for å oppleve tillit nok til å dele enda flere erfaringer med et slikt spill som er så alvorlig.

Veien videre

Denne studien har ikke målt effekt, men intervjupersonens opplevelser av spillet er tolket. Det trengs mer kunnskap om simuleringens effekter i ulike kontekster. På hvilken måte blir effekten av simuleringen annerledes når man spiller alene kontra i grupper med ansvarpersoner som leder simuleringen og gruppearbeidet. Det kunne vært interessant å undersøke om Snakkemedbarn.no (RVTS, 2023) bidrar til økt trygghet. Det kunne også vært av interesse å undersøke hvordan snakkemedbarn.no kan brukes i relevante utdanninger for å forberede studenter som skal ut i praksis og senere en krevende arbeidshverdag og oppfylle barns rettigheter til å bli hørt. Uten tillit er det jo lite barn vil fortelle oss. Fagpersonene sa at tillit er "(...)noe av det mest basale (...)" man trenger i arbeidet med barn. Vi som jobber med barn er pliktet til å oppfylle barns rettigheter

(Barnekonvensjonen, 1989) og derfor må vi få undervisning om det å skape trygge samtaler og hvordan etablere tillit med alle barn. Det er barnet som definerer hva tillit er i møte med hver og en av oss. Rapporter som Svikt og svik (NOU, 2017:12) og statistikk (Steine et al., 2016, 2017 & 2020) viser at det er et stort behov for kunnskap om forebygging og samtaleteori blant fagpersoner som jobber med barn og unge.

Referanseliste

- Andersen, I. L. (2016). Traumebevisst tilnærming. I S. Søftestad & I. L. Andersen (Red.), *Seksuelle overgrep mot barn: traumebevisst tilnærming* (s. 54-67). Universitetsforlaget.
- Auman, C. (2011). *Using Simulation Games to Increase Student and Instructor Engagement. College Teaching*, 59(4), 154–161. <http://www.jstor.org/stable/41305132>
- Bae, B. (2018). *Å se barn som subject: Noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage*. Regjering.no <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-ogbarn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser/id440489/>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2014). *En god barndom varer livet ut: Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017)*. Regjeringen.no. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/foa/bld_overgrep_web.pdf
- Barnekonvensjonen. (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter* (20-11-1989). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1992-07-17-100>
- Barnevernsloven (2021). *Lov om barnevern* (LOV-2023-06-16-42). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2021-06-18-97>
- Bath, H. & Seita, J. (2019). *De tre pelarna i traumemedveten omsorg: Att skapa en läkande miljö "de övriga 23 timmarna"*. Studentlitteratur AB.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. https://www.researchgate.net/publication/235356393_Using_thematic_analysis_in_psychology
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode: en kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Universitetsforlaget.

- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving* (5. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Dorn, D. S. (1989). *Simulation Games: One More Tool on the Pedagogical Shelf. Teaching Sociology*, 17(1), 1-18. <https://doi.org/10.2307/1317920>
- FAFO. (2020). *Jeg vet og "Snakke sammen": verktøyenes endringsteorier: Evaluering av Jeg vet og "Snakke sammen": Delrapport 1* (FAFO-rapport 2020:13). <https://www.fafo.no/images/pub/2020/10333.pdf>
- FAFO. (2022). *Implementeringsarbeidet i Jeg Vet og Snakkemedbarn.no: Delrapport 2* (Faforapport 2022:09). <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/implementeringsarbeidet-i-jeg-vet-og-snakkemedbarn-no>
- Gamst, K. M. T. (2017). *Profesjonelle barnesamtaler: Å ta barn på alvor* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Goldschmidt-Gjøløw, B. (2023). *Seksuell vold og barns rettigheter : En mixed methods studie av læreres og studenters oppfatninger av undervisningspraksis i samfunnsvitenskapelig utdanning* [Doktoravhandling]. Universitetet i Agder.
- Grimen, H. (2009). *Hva er tillit*. Universitetsforlaget.
- Jordet, A. N. (2022). *Anerkjennelse i skolen: En forutsetning for læring*. Cappelen Damm Akademisk.
- Killèn, K. (2017). *Forebyggende arbeid i barnehagen: Samspill og tilknytning* (2. utg.). Kommuneforlaget.
- Kleven, T. A. & Hjørdemaal, F. R. (2018). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: En hjelp til kritisk tolking og vurdering* (3. utg.). Fagbokforlaget.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Kvelling, Ø. (2021). *Samtaler med barn og ungdom: medvirkning, kommunikasjon og metoder*. Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen—bokmal-pdf.pdf>

Langballe, Å. (2011). *Den dialogiske barnesamtalen: Hvordan snakke med barn om sensitive temaer*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. <https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/den-dialogiske-barnesamtalen-hvordan-snakke.pdf>

Mørch, W. T. (2021, 24. juni). *Abraham Maslow*. I Store norske leksikon.
https://snl.no/Abraham_Maslow

Nordanger, D. Ø. & Braarud, H. C. (2017). En "ny psykologi" i emning. I *Utviklingstraumer: Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi* (s. 19-31). Fagbokforlaget.

Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi - kva gjer vi?: omsorgssvikt, vald og seksuelle overgrep: skulen og barnehagen sine oppgaver*. Fagbokforlaget.

NOU 2017:12. (2017). *Svikt og svik: Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/nou/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>

Prop. 12 S (2017-2021). *Opptappingsplan mot vold og overgrep*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f53d8d6717d84613b9f0fc87deab516f/no/pdfs/prp201620170012000dddpdfs.pdf>

RVTS. (2023). Om RVTS. Hentet 8. november 2023 fra <https://www.rvts.no/om-rvts>

RVTS. (2023). Snakkemedbarn.no. Hentet 8. november 2023 fra <https://www.snakkemedbarn.no/>

Røkenes, O. & Hanssen, P.-H. (2012). *Bære eller bryte: kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Fagbokforlaget.

- Skjørten, K., Hauge, M., Langballe, Å., Schultz, J., & Øverlien, C. (2016). Å se det utsatte barnet. I C. Øverlien, M. Hauge, & J. Schultz (Red.), *Barn, vold og traumer. Møter med unge i utsatte livssituasjoner* (s. 93-107). Universitetsforlaget.
- Skoglund, R. I. & Åmot, I. (2022). Anerkjennelsens kompleksitet i pedagogiske institusjoner. I R., I. Skoglund & I. Åmot (Red.), *Anerkjennelsens kompleksitet: i barnehage og skole* (2. utg., s. 18-38). Universitetsforlaget.
- Spurkeland, J. (2020). *Relasjonskompetanse* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Steine, I. M., Winje, D., Nordhus, I. H., Milde, A. M., Bjorvatn, B., Grønli, J., & Pallesen, S. (2016). Langvarig taushet om seksuelle overgrep: Prediktorer og korrelater hos voksne som opplevde seksuelle overgrep som barn. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 53(11), 889-899.
- Steine, I. M., Winje, D., Nordhus, I. H., Milde, A. M., Bjorvatn, B., Grønli, J., & Pallesen, S. (2017). Hvorfor tar det så lang tid å fortelle om seksuelle overgrep? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 55(2), 204-208.
- Steine, I. M., Bjorvatn, B., Winje, D., Grønli, J., Nordhus, I. H., Milde, A. M. & Pallesen, S. (2020). Faktorer som henger sammen med økt risiko for arbeidsuførhet blant personer utsatt for seksuelle overgrep i barndommen. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 57(5), 348-359.
- Straffeloven. (2005). *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>
- Søftestad, S. & Andersen I. L. (2016). Seksuelle overgrep mot barn. I S. Søftestad & I. L. Andersen (Red.), *Seksuelle overgrep mot barn: traumebevisst tilnærming* (s. 23-32). Universitetsforlaget.
- Thoresen, S., & Hjemdal, O. K. (2014). *Vold og voldtekt i Norge*. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. SJEKKE
- Øverlien, C., & Moen, L. H. (2016). «Takk for at du spør!» En oppfølgingsstudie om kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn blant blivende barnevernspedagoger, grunnskolelærere og førskolelærere. (Rapport 3/2016).

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

https://www.nkvts.no/content/uploads/2016/02/Rapport_NKVTS_3_2016_net.pdf

Vedlegg

Vedlegg 1: Sikts vurdering av prosjektet

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut 27.04.2023

Referansenummer
428806

Vurderingstype
Automatisk

Dato
27.04.2023

Tittel

Hvordan opplever barnehagelærer- og lærerstudenter simuleringsspillet snakkemedbarn.no?

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Sørøst-Norge / Fakultet for humaniora, idrett- og utdanningsvitenskap / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig

Stine Cathrine Hasle

Student

Vilde Frøyse Tenden

Prosjektperiode

01.01.2023 - 15.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 15.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
 - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
 - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
 - Fagforeningsmedlemskap
 - Genetiske data
 - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
 - Helseopplysninger
 - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonsskriv](#).

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Hvordan opplever barnehagelærer- og lærerstudenter simuleringsspillet

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan pedagoger opplever det digitale simuleringsspillet snakkemedbarn.no. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Å snakke med antatt overgrepsutsatte barn i barnehagealder, eller barn som allerede er utredet for overgrep, kan oppleves vanskelig. Disse samtalenene kan føre til en bedring av barnets situasjon og økt tillit mellom voksenpersonen og barnet. Jeg ønsker å se nærmere på tillitsetablering i samtale med overgrepsutsatte barn. Jeg vil undersøke hvor forberedte studenter føler seg i forkant av slike vanskelig samtaler. Jeg ønsker også å se på hvorvidt simuleringsspillet snakkemedbarn.no kan være til hjelp for studenter som føler seg usikre på slike samtaler, eller om det har lite eller ingen positiv effekt. Snakkemedbarn.no er et digitalt simuleringsspill laget av RVTS.

Jeg har valgt å posisjonere mitt forskningsprosjekt innenfor den fenomenologiske tradisjonen. Mitt forskningsdesign er preget av kvalitativ tilnærming som vektlegger intervjupersonenes livsverden. Det innebærer at jeg vil utforske hvordan studenter forstår, opplever og forholder seg til sin egen livsverden. I et fenomenologisk perspektiv vektlegges det at virkeligheten er subjektiv.

Problemstillingen jeg ønsker å undersøke er «*Hvordan opplever barnehagelærer- og lærerstudenter simuleringsspillet snakkemedbarn.no?*»

Dette prosjektet er en del av min masteroppgave som skal leveres våren 2023.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Sør-Øst Norge er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta på dette prosjektet fordi du har relevant utdanning som pedagog. Du har også har prøvd simuleringsspillet som jeg ønsker å undersøke. Utvalget av intervjupersoner til dette prosjektet er funnet gjennom veileders nettverk ved Oslo Met. Din egen videreutdanning rekrutterer studenter på mine vegne. Utvalget er derfor funnet igjennom min veileder.

Hva innebærer det for deg å delta?

I dette prosjektet skal det gjennomføres semistrukturerte intervju. Dette innebærer at jeg har med en intervjuguide. Denne er ment som en huskeliste, og det er derfor rom for å utdype spørsmålene som står der og komme med tilleggsinformasjon som intervjupersonene anser som relevant. Disse intervjuene er individuelle. Hvis du velger å delta vil intervjuet ta ca. 20-30 minutter. Ved bruk av båndopptak vil dataene fra intervjuet samles inn. Denne dataen vil anonymiseres fortløpende. Intervjuet vil foregå over nett på videosamtale. Noen av spørsmålene i intervjuet kommer til å handle om hvordan du som student opplevde simuleringsspillet snakkemedbarn.no, om tillit og vanskelig samtaler med barn.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Dette intervjuet inngår ikke i normal undervisning. Prosjektet kommer ikke til å påvirke din skolesituasjon, slik som vurdering og karakter. Dette intervjuet er ikke en test eller en prøve. Jeg ønsker kun å undersøke din subjektive opplevelse av simuleringsspillet, og dine svar kommer til å forbli anonyme.

I starten av intervjuet vil jeg minne intervjupersonene om taushetsplikten som studentene er underlagt, både fra praksis og egen jobberfaring, og at de må unngå å bruk navn på barn de kommer i kontakt med gjennom praksis eller jobb når de forteller om sine erfaringer. Videre vil jeg minne intervjupersonene min på at dette ikke er en test eller prøving på intervjupersonenes evner. Jeg bare er interessert i å høre om deres meninger og erfaringer.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er jeg om min veileder som har tilgang på til dataen som blir samlet inn under intervjuet. Lydopptakene vil tas opp igjennom appen Nettskjema som er designet for å ta opp lyd og ivareta og lagre personvernopplysninger. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode på en egen liste. Denne listen blir lagret atskilt fra øvrige data. Så raskt som mulig etter intervjuet vil lydopptakene transkriberes og overføres til tekst. Alder, kjønn og øvrig informasjon som kan gjøre det mulig å bli gjenkjent blir ikke nevnt i selve masteroppgaven.

Intervjuet har som mål å innhente informasjon om intervjupersonens erfaringer og livsverden, ikke teste kunnskaper eller ferdigheter.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 20. juli 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Sør-Øst Norge har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Sør-Øst Norge ved veileder, Stine Cathrine Hasle, e-post: stine.c.hasle@usn.no, tlf: 99 33 02 28
- Vårt personvernombud: Paal Are Solberg, e-post: paal.a.solber@usn.no, tlf: 35 57 50 53

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen
Vilde Frøyse Tenden

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

1. Hva legger du i begrepet tillit? (Hva tenker du er motsatt av tillit? Hvordan merker du det?) Har du noen eksempler? Hvordan vil du beskrive det i forhold til atferd? Hvordan tenker du at det ser ut hos et barnehagebarn?
2. Husker du hvilke av avatarene du har spilt?
3. Var det noe med snakkemedbarn.no som du opplevde var positivt?
4. I så fall, kan du gi eksempler? Var det noe med snakkemedbarn.no som du opplevde som uklart/negativt? I så fall, kan du gi eksempler?
5. Hva tenker du om å bruke snakkemedbarn.no for å øve seg på vanskelige samtaler med barn og unge som har mistillit til voksne?
6. I hvilken grad opplever du at er mulig å lære noe om kroppsspråk slik som mimikk, ansiktsuttrykk, rødming, osv? Har du eksempler på noen av avatarene?
 - a. Opplever du at spillet er toveis?
 - b. Hvordan påvirker det din trening på tillitsetablering at øvelsen er et spill?
 - c. Hvordan opplever du at det er å få røde meldinger eller å bli kastet ut av spillet?

- d. I hvilken grad synes du at spillet motiverer deg til å øve på tillitsetablering?
 - e. Passer svaralternativer?
7. Hvordan synes du at avatarene i spillet synliggjør tillit?
 8. Avslutningvis, er det noe du vil fremheve fra spillet som gav deg en sterk opplevelse av det å jobbe med å få tillit til barn som i utgangspunktet ikke så lett gir tillit? Hvis ja, Kan du gi eksempler?
 9. Har du noe å tilføye som jeg ikke har spurt om? Har du noen spørsmål?